

MARCOS TỸ RÁ

João Batista tỹ Jesus tó
(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jo 1.19-28)

¹ Sỹ *Jesus Cristo* kãme sér tónh ke vễ, Topẽ kósin ti. ² Vãsỹ Topẽ vĩ tó tĩ tỹ *Isaiás* vĩ *Jesus* to tag rán ja nĩ, kỹ tóg: “ã jo sóg ù jẽnênh mũ, ti tỹ vễnh kar kãn jé, ã tĩg ken jo,” he mũ. “Ag jyvên jé tóg ke mũ, kỹ tóg êpry prun ri ke nĩ. ³ Êmã tũ ja tá tóg jênh ke mũ, ga kórég tá. Tá tóg ag mỹ: “êg *Senhor* kâtĩg ke jo vễnh jãnhkrigkrig nĩ,” henh ke mũ. “Ãjag jykre pãno tovãnh nĩ, êg *Senhor* kâtĩg ken jo,” he jé tóg ke mũ,” he ja tóg nĩ. *João Batista* to tóg ke mũ.

⁴ Kỹ *João Batista* tóg êmã tũ ja tá jê nĩ. Ag jyvên tóg tĩ, kỹ tóg: “ã kype jé sóg ke mũ, ã tỹ ã jykre kórég tovãnh kỹ, Topẽ tỹ ã tỹ ti vĩ mranh tỹ ã mỹ vễnh pãte fón jé,” he tĩ sir, vễnh kar mỹ.

⁵ Kỹ ga tỹ *Judéia* tá ke ag tóg ti to kãmũ kãn mũ sir, êmã tỹ *Jerusalém* tá ke ag ke gé. Kỹ tóg ag kygpég mũ sir, goj tỹ *Jordão* ki, ag tỹ: “Topẽ vĩ mranh ja sóg nĩgtĩ, tag han kỹ,” hen kỹ. ⁶ Jó ti kur tóg tỹ kãvãru pãnĩ sór kyki tỹ há nĩ. Kỹ ti vêsógfĩn ja vĩ tỹ nén ù fár tỹ há nĩ gé. Ópã hã ko ti tĩ, mỹg mré. Ti jên hã vễ. ⁷ Kỹ tóg ag mỹ *Jesus* kãmén kỹ: “ũ tóg inh nón kâtĩg mũ, ha mẽ,” he mũ. “Inh jykre há kãfór ti nĩ. Sỹ tỹ ti *camarada* nĩnh ke vễ vễ, sỹ ti pẽn né kunũnh ke vễ vễ, hã ra sóg tỹ ti krêm ke pê jê,” he tóg. ⁸ “Goj hã tỹ sóg ãjag kygpenh ke mũ. Jãvo ù tỹ inh nón kâtĩg ke mũ ên vĩ Topẽ kuprĩg tỹ ãjag jagrê han ke mũ. Ti tỹ ãjag kygpenh ken hã vễ,” he tóg, vễnh kar mỹ.

João tỹ Jesus kype
(Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

⁹ Kejĕn *Jesus* tóg ĕmã tỹ *Nazaré* tá kãtĩ mũ, ga tỹ *Galiléia* tá. Kỹ tóg *João* tá jun mũ, kỹ *João* tóg ti kypég mũ sir, goj tỹ *Jordão* ki. ¹⁰ Ti tỹ goj kãtã kãkutĕ kỹ kanhkã vỹ nor' he mũ sir vĕsỹmĕr. Kỹ *Jesus* tóg Topĕ kuprĩg vĕg mũ. Sórãg ri ke tóg kãtĕre mũ. Kỹ tóg *Jesus* kri góm ke mũ sir. ¹¹ Kỹ tóg kanhkã tá vĕnh vĩ mĕg mũ gé sir, kỹ tóg: “tỹ ã inh kósin pir jĕ, tỹ ã inh fe pĕ jĕgtĩ,” he mũ, vĕnh vĩ ĕn ti.

Satanás tỹ Jesus krĩn kónãn sór
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

¹² Kỹ vĕsỹmĕr Topĕ kuprĩg tóg *Jesus* krĩn mũ, ti tỹ ĕmã tũ ja ra tĩg jĕ. ¹³ Kurã tỹ 40 (ke) han tóg mũ, ĕmã tũ ja tá nĩ ki. Kỹ vãhã *Satanás* vỹ ti tỹ ti jóg vĩ mranh han sór mũ, hã ra tóg ke tũ nĩ. Tá misu ag vỹ nĕn kã mĩ mũgtĩ gé, ĕmã tũ ja ĕn tá. Hã ra Topĕ tỹ jĕgnĕ jafã ag tóg tá ti ki rĩr mũ sir.

Jesus tỹ Galiléia ra vỹn ke
(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Kejĕn ag tóg *João* ség mũ. Ag tỹ ti se kar kỹ *Jesus* tóg ga tỹ *Galiléia* ra tĩ mũ. Tá tóg ag mỹ Topĕ tỹ tỹ ĕg pã'i nĩnh ke kãmĕn mũ, vĕnh vĩ sér ĕn ti. ¹⁵ Kỹ tóg: “Pĕtĕm ti huri, ĕg tỹ Topĕ tỹ tỹ ĕg pã'i nĩ venh ke ti,” he mũ. “Kỹ ãjag jykre kórég tovãnh nĩ. Ti vĩ kri fim nĩ, ãjag tỹ ti tỹ tỹ ĕg pã'i nĩ ĕn ve jĕ,” he tóg.

¹⁶ Kejĕn tóg goj nig mág tỹ *Galiléia* ĕn fyr jagma tĩ mũ. Ti tĩ ra tóg *Simão Pedro* vĕg mũ, ti jãvy tỹ *André* ke gé. Pirã kugmĩ jafã tỹ ag tóg goj ki fón nỹtĩ nĩ, *rede* tỹ, ag tỹ pirã kugmĩ jĕ. Ag rãnrãj hã vĕ.

¹⁷ Kỹ tóg ag mỹ: “inh mrĕ kãmũjĕg,” he mũ. “Pirã

kugmĩ há ãjag nỹtĩ. ãjag kanhrãn jé sóg ke mũ, ãjag tỹ êprã ke ag tỹ inh ki ge han jé,” he tóg. ¹⁸ Kĩ ag tóg vēsỹmér ag *rede* tovãnh kỹ ti mré mũ mũ, *Pedro* ti, *André* ti ke gé.

¹⁹ Ag mũ sĩ han mũ ra ag tóg ãn régre ã ag ve mán mũ gé, *Tiago* ti, ti jãvy tỹ *João* ti ke gé. *Zebedeu* krẽ ag vê. *Canoa* kã ki ag tóg pirã kugmĩ jafã ki han nỹtĩ nĩ. ²⁰ Kĩ *Jesus* tóg vēsỹmér ag jé prër mũ. Kĩ ag tóg ag panh ré kỹ mũ mũ. Ag mỹ rãnrãj tĩ ag vỹ ag panh mré *canoa* kã ki nỹtĩ nĩ. Ag ré kỹ ag tóg *Jesus* mré mũ mũ sir.

Jesus tỹ vėjagrẽ kórég kutẽm
(Lc 4.31-37)

²¹ Kĩ ag tóg ãmã tỹ *Cafarnaum* tá junjun mũ sir. Vẽnhkán ke kurã ki tóg *Judeu* ag vẽnh kanhrãn jafã kã ra rã mũ, ag kanhrãn jé, *Jesus* ti. ²² Kĩ ti vĩ tóg ag mỹ e tĩ. Vẽnh kar vĩ kãfór ti nĩ, Topẽ vĩ to ãg kanhrãn tĩ ag mré hã. Hã ra tóg ki hã tó mũ. ²³ Hã ra ã tóg tá jun mũ. Jagrẽ kórég ti nĩ. ²⁴ Kĩ tóg prër mũ. “Ã tỹ ãg tỹ hẽ ri ke nẽ, *Nazaré* tá *Jesus*’?” he tóg. “Ã mỹ ãg kókén sór tũ’? ã ki sóg kanhró nĩ. Tỹ ã tóg ã pir mỹ Topẽ mré ke nĩ. Ti tũ pẽ vỹ tỹ ã nĩ,” he tóg.

²⁵ Hã ra tóg ti jagrẽ mỹ vĩ tar han mũ, kỹ tóg: “vĩ tũg ra,” he mũ. “Tĩ tovãnh ra,” he tóg.

²⁶ Kĩ ti jagrẽ tóg ti ter tĩ han mũ sir. Prër tóg mũ. Kĩ tóg ti tovãnh mũ. ²⁷ Kĩ tóg vẽnh kar mỹ e tĩ sir. Jagnẽ mỹ ag tóg: “ne nẽ vé’? Vẽnh vĩ tãg mỹ vó?” he mũ. “Vėjagrẽ kórég ag mỹ tóg vĩ tĩ, kỹ ag tóg ki ke tĩ, ti kamẽg kỹ. Ag kri ke hỹn,” he ag tóg mũ. ²⁸ Kĩ ti kãme tóg vẽnh kar kri rũm mũ, *Galiléia* tá ke kar kri.

Jesus tỹ Pedro má fi tỹ há' he

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Kar kỹ *Jesus* tóg ag vėnh kanhrãn jafã tá kãkutẽ kỹ *Simão Pedro* ãn kã ra rã mũ sir. *André* mré ti ãn vė. *Tiago* vỹ *João* mré ra rã mũ gé. ³⁰ Hã ra *Pedro* prũ fi mỹnh fi vỹ kaga nỹ nĩ. Rỹg fi tóg nỹ nĩ. Kỹ ag tóg *Jesus* mỹ fi tó mũ. ³¹ Kỹ tóg fi nĩgé kãgmĩ kỹ fi nĩm mũ. Kỹ fi rỹ ẽn tóg tũ' he mũ sir. Ag ki fi tóg rĩr mũ sir, *Pedro* má fi.

Jesus tỹ ãn kagyga ag tỹ há' he

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Kurã ẽn kã kuty tá ag tóg ãn kagyga ag tatĩ kãmũ mũ, ãn jagrẽ kórég ag mré hã. ³³ Ęmã ẽn ki ke kar ag vỹ ti ãn jãnkã tá nỹtĩ mũ. ³⁴ Kỹ *Jesus* tóg ag tỹ há' há' he kãn mũ sir, fag tỹ ke gé. Vėjagrẽ kórég pan kãn tóg mũ gé. Kỹ vėjagrẽ kórég ag tóg ti mỹ vĩ sór mũ, ag tỹ ti ki kanhró nỹtĩn kỹ. Hã ra tóg ag mỹ: “vĩ tũg ra!” he mũ.

Jesus tỹ ti jóg mré vĩ

(Lc 4.42-44)

³⁵ Tỹ vaj kỹ tóg kurã ke ra nĩ mũ. Kỹ tóg ẽnã tũ ja ra tĩ mũ sir, tá Topẽ mré vĩ jé. ³⁶ Kỹ *Simão* ag tóg ti kanėnh mũ mũ, ti jãvãnh kỹ. ³⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: “vėnh kar vỹ ã kanėg mũ,” he mũ. ³⁸ Hã ra tóg ag mỹ: “mũ nỹ, ẽnã ã ra,” he mũ. “Sỹ vėnh kar mỹ Topẽ vĩ tó hã jé sóg kãtĩg,” he tóg.

³⁹ Kỹ ag tóg ga tỹ *Galilėia* kar mĩ mũ mũ. Vėnh kanhrãn jafã krēm tóg ag mỹ Topẽ vĩ tó mũ sir. Ag jagrẽ kórég pan tóg mũ gé.

Jesus tỹ ãn kaga kren vãnh tỹ há' he

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Kÿ kejĕn ũn kaga kren vānh vÿ ti to kātĭ mŭ, vĕnh kaga tÿ *lepra* han kÿ nĭ ũ. Kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿ isÿ há' he sór tŭ'?” he mŭ. “Ă hã tóg inh mÿ isÿ há' henh ke nĭ,” he tóg. ⁴¹ Kÿ tóg *Jesus* mÿ jagtar nĭ. Kÿ tóg ti nĭgĕ tÿ ti mĕ kÿ ti mÿ: “hej, há' he jé ã tóg ke mŭ,” he mŭ.

⁴² Kÿ ti kaga kren vānh ĕn tóg tŭ' he mŭ vĕsÿmĕr. Kÿ tóg jānhkri nĭ sir, ti fár ti. ⁴³ Kÿ tóg ti mÿ vĭ tar han kÿ: ⁴⁴ “ker ũ mÿ tó hĕ'. Topĕ tŭ ki rĭr tĭ hã mÿ tóm nĭ, kÿ Topĕ mÿ *Moisés* tÿ vāsÿ ĕg mÿ nĕn tó ja ĕn nĭm nĭ. Hã tugrĭn vĕnh kar vÿ ã tÿ há' he mŭ tag ki kanhrān mŭ,” he tóg.

⁴⁵ Ge ra ũn kaga ja ĕn tóg vĕnh kar mÿ *Jesus* tÿ ti tÿ há' he tó mŭ sir. Kÿ ti kāme ĕn vÿ vĕnh kar kri rŭm mŭ. Hã kÿ *Jesus* tóg ĕmã ũ ki vĕnh ven tŭ nĭgtĭ. Ĕmã tŭ mĭ tóg tĭgtĭ, hã ra ag tóg ĕmã kar tá ti to kāmŭ tĭ.

2

Jesus tÿ ũn kānhrĭn kÿ nÿ tÿ há' he (Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Kejĕn *Jesus* tóg kurã ũ kã ĕmã tÿ *Cafarnaum* tá jun mǎn mŭ, kÿ ag tóg mĕg mŭ sir, ti tÿ tá nĭ ĕn ti.

² Kÿ ũn e ag vÿ ti tá junjun mŭ, kÿ ag tóg ti to vĕnh mǎn mŭ, kÿ tóg fór nĭ, jānkāmĭ hã. Kÿ tóg ag mÿ Topĕ vĭ tó mŭ sir. ³ Hã ra ũ ag tóg ũn kānhrĭn vÿn kÿ tá junjun mŭ sir. Ũ tÿ ⁴ (ke) ag vĕ. ⁴ Hã ra ag tóg vĕnh e ĕn tugrĭn ti pĕtĕm tŭ nĭn kÿ ti kri ĩn nón mŭ. Kÿ ag tóg nor ĕn ki ũn kaga ĕn tĕrem mŭ, kur kã kã ti fi kÿ. ⁵ Kÿ *Jesus* tóg ag tÿ ti ki ge kÿ nÿtĭ vég mŭ sir. Kÿ tóg ũn kaga ĕn mÿ: “inh kósĭn, ã tÿ Topĕ vĭ mranh ja ĕn vÿ tŭ tĭ ha,” he mŭ.

⁶ Hã ra Topẽ vĩ to ãg kanhrãn tĩ ù ag vỹ tá nỹtĩ gé. Kĩ ag tóg ti vĩ to jykrén kónãn kũ: ⁷ “ti tỹ ne tó nẽ? “ he mũ, jagnẽ mỹ, komẽr hã. “Topẽ to vĩ kónãn vẽ. Topẽ hã ne ti pin kũ ãg tỹ Topẽ vĩ mranh tỹ tũ' he há nĩnh mũ. Ti tỹ vỹsỹ Topẽ han vẽ,” he ag tóg mũ.

⁸ Hã ra *Jesus* tóg ag jykre ki kanhró nĩ, ti fe tỹ. Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne to jykrén kónãn nẽ?” he mũ.

⁹ “Ne nỹ ãjag mỹ vãnh mỹ nỹ? Ûn kãnhgrĩn kũ nỹ tag mỹ sóg: ã tỹ Topẽ vĩ mranh ja ãn vỹ tũ tĩ ha, hé. Kỹn mỹ ãjag mỹ vãnh mỹ? Sỹ ti mỹ: nĩ ra, ã kur gég tĩg, henh ke nẽ ha. Kỹn mỹ ãjag mỹ vãnh mỹ ke gé’?

¹⁰ Isỹ ãjag mỹ inh jykre ven sór vẽ ha. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ. Tá sóg krỹg ke mũ, Topẽ vĩ mranh tỹ vãnh pãte fón ke tá. Sỹ tá krỹg mũ ven jé sóg ke mũ, ãjag mỹ,” he tóg. Hã kũ tóg ùn kãnhgrĩn kũ nỹ ãn mỹ: ¹¹ “nĩ ra, ã kur gé tĩg,” he mũ.

¹² Kĩ tóg vãhã jẽgnẽ mũ sir. Ti kur gég tóg mũ sir, kũ tóg ag rĩnve tĩg há han mũ sir, ùn kãnhgrĩn kũ nỹ ja ãn ti.

Vãnh kar mỹ tóg e tĩ, kũ ag tóg Topẽ to: “ãg jykre kãfór ti nĩ,” he mũ. “Ge ve ja tũ ãg nỹtĩ,” he ag tóg mũ sir.

Jesus tỹ Levi jé prẽr
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Kĩ *Jesus* tóg tĩg mãn mũ, goj nig mág tỹ *Galilía* ra. Kĩ vãnh e ag tóg ti pẽnĩn vãnh mãn mãn mũ sir. Kĩ tóg ag kanhrãn mũ, fag ke gé. ¹⁴ Ti tĩg mãn kũ tóg *Levi* vég mũ, *Alfeu* kósin. Hã ra tóg ti rãnhraj han nĩ nĩ. *Governo* mỹ tóg *imposto* kaja mãg tĩ. Kĩ *Jesus* tóg ti mỹ: “inh mré kãtĩg,” he mũ. Kĩ tóg jẽgnẽ kũ ti mré tĩ mũ sir.

15 Kÿ tóg kejĕn ti ĩn krĕm jĕg mŭ. Hã ra ag tóg ti mré e nĩ, *governo* mÿ jãnkamy mãg tĩ ag, Topĕ vĩ mranh tĩ ũ ag ke gé. Ti nón mŭ mŭ ag tóg e tãvĩ nÿtĩ.

16 Hã ra Topĕ vĩ to ĕg kanhrãn tĩ ũ ag vÿ tÿ *Fariseu* nÿtĩ gé. *Jesus* vég ag tóg mŭ, ti tÿ Topĕ vĩ mranh tĩ ag mré jĕn kÿ. Kÿ ag tóg ti mré mŭ tĩ ag mÿ: “ti ne tóg ũn jykre pãno ag mré jĕg mŭ’,” he mŭ.

17 Hã ra *Jesus* tóg mĕg mŭ. Kÿ tóg ag mÿ: “ũn kagyga tũ ag vÿ *médico* venh mŭ tũ nĩgtĩ’. Hã ra ũn kagyga ag hã vÿ ti venh mŭ tĩ,” he mŭ. “Inh pijé ũ tÿ vĕjykre kuryj han mŭ ag mÿ: ãjag jykre tovãnh nĩ, he sór tĩ’. Ũ tÿ Topĕ vĩ mranh mŭ ĕn ag hã mÿ sóg: ãjag jykre tovãnh nĩ, he sór tĩ,” he tóg.

Jesus tÿ vãkre kãmén
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 Kejĕn *João* mré mŭ tĩ ag tóg vãkrég mŭ, *Fariseu* ag ke gé. Jĕg tũ ag nĩ, ag tÿ Topĕ mÿ há nÿtĩ jé. Kÿ ag tóg *Jesus* mÿ: “*João* mré mŭ tĩ ag vÿ tóg vãkrég mŭ, *Fariseu* mré mŭ tĩ ag ke gé,” he mŭ. “Jo ã mré mŭ tĩ ag ne tóg vãkrég tũ nĩ’,” he ag tóg.

19 Kÿ tóg ag mÿ: “vĕnh kyprŭg venh kãmŭ mŭ ag pijé vãkrég tĩ’,” he mŭ. “Fĕnhhta vĕ mÿr, vĕnh kyprŭg ti, kÿ ũn prŭg mŭ ĕn mré ke ag tóg ti venh kãmŭ tĩ. Ge ti nĩ, inh mré mŭ tĩ ag mÿ. Isÿ ag mré nĩn kÿ tóg ver ag mÿ sér tĩ. 20 Hã ra tóg kejĕn jun mŭ, inh kurã ti, kÿ ag tóg inh pére mŭnh mŭ. ĕn kã hã ag tóg vãkrenh ke mŭ,” he tóg.

21 “Fag pijé vãfe kygnej tũ tÿ kur si jar ki hynhan tĩ’. Fag tÿ ũn kygnej tũ tÿ ki hynhan kÿ tóg jaran kenh mŭ. Kÿ kur si jar ĕn tóg mág mŭ sir. Ũn kygnej

hã tỹ fag tóg ki hynhan tĩ, kỹ tóg jaran ke tũ nĩgtĩ,” he tóg, ti jykre tãg to.

²² “Kỹ *vinho* vỹ ge nĩgtĩ gé,” he tóg mũ gé. “Ëg pijé *vinho* kajã tỹ ti fár si tỹ sako ki kujêg tĩ mỹr’. Ke tũ nĩ mũ ra tóg kunãnh kỹ jarn kenh mũ. Kỹ *vinho* tóg tũ’ henh mũ, sako ti ke gé. *Vinho* kajã tỹ ti fár tãg ki kujên ke vễ mỹr,” he tóg, ti jykre tãg to.

Jesus tỹ vễnhkán ke kurã kãmén

(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Kejên tóg, ti mré mũ tĩ ag mré *trigo* kré mũ tĩ mũ. Vễnhkán ke kurã vễ. Ag mũn kỹ ag tóg *trigo* mó tỹ kym ke mũ, ag tỹ ko jé. ²⁴ Kỹ *Fariseu* ù ag tóg *Jesus* mỹ: “ha vé, ag tỹ ne jé vễnhkán ke kurã ki ag tỹ nén han ke tũ han nễ?” he mũ.

²⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “vó,” he mũ. “*Davi* tỹ nén han mũ to jykren nĩ. Ti kókĩr nĩn kỹ tóg ti tỹ nén han ke tũ han gé, ti mré mũ tĩ ag mré, hã ra *Topê* pijé ti to jũ mũ’, ha mẽ. ²⁶ *Topê* ãn kã ra tóg rã. Ën kã *Abiatar* vỹ tỹ *Topê* tũ to pã’i nĩ. Tá tóg *Topê* jamĩ ãn kó, tỹ ti tỹ konh ke tũ ra. *Topê* tũ ki rĩr tĩ ag hã tỹ konh ke vễ vễ. Hã ra tóg kó, ti mré mũ ag ke gé. Rán kỹ tóg nĩ nĩ,” he tóg.

²⁷ “Ha mẽ, *Topê* vỹ ãg mỹ vễnhkán ke kurã nĩm, ãg tỹ ki vễnhkán jé. Hã ra tóg tỹ kurã kórég han tũ nĩ. ²⁸ Hã kỹ sóg tỹ vễnhkán ke kurã to pã’i nĩ gé. Tỹ sóg ãprã ke fi kósin nĩ mỹr,” he tóg.

3

Jesus tỹ ùn nĩgé tóg tỹ há’ he

(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Kejên tóg vễnh kanhrãn jafã ra rã mãn mũ. Hã ra ù tóg tá jẽ nĩ, ti nĩgé tóg tóg ja nĩ. ² Kỹ ag tóg ti

tugnỹm mũ sir. “Kema ti tỹ vẽnkhán ke kurã ki ti tỹ há' he ve jé,” he ag tóg mũ. Ag tỹ pã'i ag mỹ ti tó sór vẽn, ti tỹ vẽnkhán ke kurã ki Topẽ vĩ mranh kỹ. ³ Hã ra *Jesus* tóg ùn nĩgẽ kórég ên mỹ: “kunĩg,” he mũ. ⁴ Kỹ tóg ag kar mỹ: “vẽnkhán ke kurã ki êg hỹn ne han mũ', êg tỹ Topẽ vĩ ki króm jé'? Êg mỹ hỹn nén ù há han mũ'? Êg tỹ ù tũ kókén kỹn mỹ kórég tũ nĩnh mũ'? Êg mỹ ù kren han mũ hỹn'? Êg tỹ ù tén kỹn mỹ há nĩnh mũ hỹn'?” he tóg. Hã ra ag tóg ti mỹ vĩ tũ nĩ sir.

⁵ Kỹ tóg jũ mũ sir. Fe kaj tóg nĩ sir, ag krĩ tũ nỹtĩn kỹ. “Á nĩgẽ tỹ krỹg' hé,” he tóg ti mỹ. Kỹ tóg há' he mũ sir, vãhã.

⁶ Kỹ vãhã *Fariseu* ag tóg mũ mũ sir, jagnẽ mré ti to jykrén jé, pã'i mág tỹ *Herodes* mré ke ag mré ke gé. “Êg hỹn hẽ ri ken kỹ ti tén mũ?” he ag tóg mũ.

Jesus tỹ goj nig fyr tá ag kanhrãn

⁷ Hã ra *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mré goj nig mág tỹ *Galiléia* ra tĩ mũ, vẽn e tũg ja ra. Ge ra vẽn e ag tóg ti nón mũ mũ. Ga tỹ *Galiléia* tá ag tóg kãmũ mũ, ga tỹ *Judéia* tá ke gé, ⁸ êmã tỹ *Jerusalém* tá, ga tỹ *Iduméia* tá, goj tỹ *Jordão* mã tá, êmã tỹ *Tiro* tá, êmã tỹ *Sidom* tá ke gé. E tãvĩ ag nỹtĩ, e pẽ. Ti tỹ nén han mũ kar mẽ kỹ ag tóg ti to kãmũ mũ. ⁹ Kỹ *Jesus* tóg vẽn e tỹ ti kutãn kỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ tó mũ, ag tỹ ti mỹ *canoa* jãján jé. ¹⁰ Û tỹ hẽn ri ke tỹ tóg há' he ja nĩ. Hã kỹ ùn kagyga tỹ hẽn ri ke ag tóg ti pẽnĩn nỹtĩ. Ag tỹ ag nĩgẽ tỹ ti mẽ sór vẽn, fag ke gé. ¹¹ Kỹ ùn jagrẽ kórég ag vỹ tá nỹtĩ gé. Ag tỹ *Jesus* ve kỹ ag tóg prẽnprẽn mũ sir. “!..Tỹ ã Topẽ kósin ne..!” he ag tóg

mũ. ¹² Kĩ tóg ag mĩ vĩ tar han mũ. “Ker inh kãmén hẽ',” he tóg.

*Jesus tỹ ù tỹ 12 (ke) ag vin
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)*

¹³ Kejẽn tóg pãnónh ra tĩ mũ. Kĩ tóg tá ag jé prěr kỹ ag kuprêg mũ, ag vin jé. ¹⁴ Û tỹ 12 (ke) ên ag kuprêg tóg mũ sir, ag tỹ tỹ ti mré mũ tĩ nỹtĩ jé, ti tỹ ag jêgnê jé, Topê vĩ tó jé. ¹⁵ Ag mĩ tóg vễjykre nĩm mũ, ag tỹ vễjagrê kórég pan to tar nỹtĩ jé. ¹⁶ Û tỹ 12 (ke) ag hã vễ, ha mẽ: *Simão*, *Jesus* tỹ ti jiji ù hã vỹ: *Pedro*, he mũ, ¹⁷ *Tiago* ke gé, ti jãvy tỹ *João* mré, *Zebedeu* krê tag ag. *Jesus* tỹ ag jiji ù hã vỹ: *Boanerges*, he mũ, êg vĩ ki ke hã vỹ: ta tỹ tỹrỹr he ri ke ag, he mũ, ¹⁸ *André* ke gé, *Filipe* ke gé, *Bartolomeu* ke gé, *Mateus* ke gé, *Tomé* ke gé, *Tiago* ke gé, *Alfeu* kósín tag ti, *Tadeu* ke gé, *Simão* ke gé, ag tỹ ù to: *Zelote*, he mũ tag ti, ¹⁹ *Judas Iscariotes* ke gé, ù tỹ pã'i ag mĩ *Jesus* ven mũ ên ti.

*Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ag tỹ Jesus to vĩ kónãn
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Kĩ *Jesus* tóg ag mré tĩg kỹ ti jamã tá jun mũ. Kỹ vễnh e tóg sir tá vễnh mãn mãn mũ, kỹ tóg ag jẽn ke mũ ra vễnh mỹ tĩ. ²¹ Kĩ ti kanhkã fag vỹ ti kãme mẽ kỹ ti kãgmĩnh kãmũ mũ. “Krĩ vễnh mỹ nĩ ve ti nĩ,” he fag tóg. Hã ra tóg fag mré tĩ tũ nĩ.

²² Kỹ Topê vĩ to êg kanhrãn tĩ ag tóg tá junjun mũ gé, ti ve jé. *Jerusalém* tá ag tóg kãmũ jêg. Ag tỹ ti to: “Japo tỹ tóg jagrê nĩ. Hã kỹ tóg vễjagrê kórég ag pan tĩ,” hen kỹ. “*Belzebu* jykre han tóg tĩ, Nén-Kórég ag pã'i mág ên jykre ti,” he ag tóg.

²³ Kÿ *Jesus* tóg ag jé prêr kÿ: “*Satanás* vÿ vëjagrê kórég pan tũ nĩgtĩ mÿr,” he mũ. ²⁴ “Pã'i pir krêm ke ag tÿ jagnê kato tēgtên kÿ ag tóg jagnê kãgtén kãn ke mũ. ²⁵ Đn pir krêm ke fag tÿ jagnê kato tē kÿ fag tóg jagnê kãgtén kãn ke mũ gé. ²⁶ *Satanás* krêm ke ag tÿ jagnê kato tē kÿ ag tóg jagnê tÿ tũ' henh ke mũ gé, kÿ tóg tũ' he mũ sir, *Satanás* ti. ²⁷ Ēg tÿ ũ tar ĩn tá ti tÿ nén ũ péju sór kÿ ěg tóg, ti se vén tĩ. Kar kÿ hã ěg tóg ti tũ mãn ke mũ sir. Ge ti nĩgtĩ, sÿ nén han mũ ti. Japo vÿ tar nĩ, hã ra sóg hur ti sé. Hã kÿ sóg ti tũ ag kygvãg mũ sir. Ag jagrê kórég ěn pan sóg mũ sir,” he tóg.

²⁸ “Sÿ ke há vë, hã kÿ sóg tó mũ. Topê vÿ ãjag mÿ vënh pãte fón kãn mũ, ãjag tÿ ti vĩ mranh ja kar ěn tÿ, ãjag tÿ ti to vĩ kónãn ěn mré hã. ²⁹ Jãvo ãjag tÿ Topê kuprĩg to vĩ kónãn kÿ tóg ãjag mÿ vënh pãte fón mãn ke tũ nĩ. Ēn vÿ ãjag hã kã nĩ nĩ. Kurã tũ ti nĩ,” he tóg.

³⁰ Ag mÿ tóg ke mũ, ag tÿ ti to: “Japo tÿ tóg jagrê nĩ,” hen kÿ.

Jesus mré ke pë fag

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Kÿ ti mÿnh fi tóg ti jãvy ag mré ti venh kãtĩ mũ. Re tá fag nÿtĩ. Kÿ fag tóg ũ jënëg mũ, ti to. ³² *Jesus* pénĩn tóg fór tĩ, kÿ tóg ti mÿ: “ã mÿnh fi vÿ re tá jë, ã jãvy ag mré. Fag tÿ ã mré vëmén sór vë,” he mũ.

³³ Kÿ tóg: “më',” he mũ. ³⁴ Hã ra tóg ũn nĩgnĩg kÿ nÿtĩ ag ki ěvãnh kÿ ag to: “inh mÿnh fi hã vë, inh jãvy ag hã vë gé,” he mũ. ³⁵ “Ũ tÿ Topê vĩ han mũ ěn ag hã vÿ tÿ inh jãvy nÿtĩ, inh ve fag ke gé, inh mÿnh fi ke gé,” he tóg.

4

Jesus tỹ nén fy kāmén
(Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Kejēn *Jesus* tóg goj nig mág tỹ *Galilėia* fyr tá ag kanhrān mān mũ. Hā ra vēnh e vỹ ti pėnĩn nỹtĩ, vēnh e tāvĩ, hā kỹ tóg *cano*a kā ra rā kỹ kā kā nĩ mũ. Hā ra vēnh e vỹ nig fyr tá vēnh mān kỹ nỹtĩ. ² Kỹ tóg ag mỹ: ³ “kejēn ũ tóg nén ũ fy krān tĩ mũ,” he mũ. ⁴ “Ti tỹ krān kỹ ti fy ũ tóg ěmĩn kri kutē mũ. Kỹ sēsĩ tóg ti ko mũ sir. ⁵ Ti fy ũ tóg pāró kri kutē mũ, ga e tũ ki, kỹ tóg kānhmar mur mũ vē, ga sĩ ěn ki. ⁶ Hā ra tóg rā tỹ ěg nĩno kā sa kỹ ti pũn mũ. Ti jāre han tũ nĩn kỹ tóg tóg mũ. ⁷ Ti fy ũ tóg sónh kā ki kutē mũ, kỹ tóg ti mré mur mũ. Ti kri tóg rũm ke mũ sir. Kỹ tóg kanēn tũ nĩ. ⁸ Ti fy ũ tóg ga há kri kutē mũ. Kỹ tóg ti mur kỹ mog há han mũ. Kanēn há han tóg mũ gé. ũ tóg kanē tỹ 30 (ke) han, jo ũ vỹ kanē tỹ 60 (ke) han, jo ũ vỹ kanē tỹ 100 (ke) han. ⁹ ũ nĩgrėg nỹtĩ tỹ tỹ jēmē jé,” he tóg.

Jesus tỹ nén fy kāmén
(Mt 13.10-23; Lc 8.9-15)

¹⁰ ũn e ěn ag mũ kar kỹ ti mré nỹtĩ ag tóg, ti ki nén fy kāme jēmėg mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “ā tỹ ěg mỹ ne tó nē?” he mũ.

¹¹ Kỹ tóg: “ājag hā tóg Topē tỹ tỹ ěg pā'i nĩ ki kanhró nỹtĩnh mũ, ijo tó ja tũ ěn ki,” he mũ. “Hā ra sóg ěn ag mỹ: tag ri ke ti nĩ, he tāvĩ han mũ. ¹² ũ tỹ ón kỹ mēg mũ ag mỹ sóg tó há han ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg ag tỹ vég mũ ra ki kagtĩg nỹtĩnh mũ. Ag tỹ mēg mũ ra ag tóg to jykrén ke tũ nĩ. Kỹ ag tóg Topē ki ge

tũ nýtĩ gé. Kĩ Topě tóg ag mỹ vĕnh pãte fón ke tũ nĩ gé,” he tóg.

¹³ Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ to jykrén tũ tóg tĩ', sỹ ãjag mỹ nĕn fy kãmĕn kỹ,” he mũ. “Kỹ ãjag mỹ ũ to jykrén há nýtĩnh mũ', sỹ kar kỹ ãjag mỹ nĕn ũ kãmĕn mãn kỹ?” he tóg.

¹⁴ Kĩ tóg ag mỹ: “ũ tóg nĕn fy krãn tĩ, kỹ ti tỹ Topě vĩ tó vĕ, hã vỹ: krãn, he mũ. Nĕn fy krãn ri ke vĕ,” he tóg. ¹⁵ “Ti fy ũ vỹ ĕmĭn kri kutĕ mũ. Topě vĩ mĕg mũ ũ ag vĕ. Ag tỹ mĕg mũ ra *Satanás* tóg ag mỹ tỹ tũ' he mũ, vĕsỹmĕr. Kỹ ag tóg ki kagtĩg nýtĩ ha. Ĕpřy kri kutĕ mũ ri ke ag hã vĕ sir. ¹⁶ Hã ri ken hã vĕ gé, ti tỹ pãró kri krãn mũ ĕn ti. Ag tỹ Topě vĩ mĕ kỹ ag tóg vĕsỹmĕr: hej, he mũ sir. Ag mỹ tóg sér tĩ. ¹⁷ Hã ra ag tóg nĕn fy kré jãre tũ ri ke nýtĩ, kỹ ag tóg mũ sĩ han mũ, Topě mré. Nĕn ũ jagy kutĕ kỹ ag tóg sir tovãnh mũ vĕsỹmĕr, ũ tỹ Topě tugřĩn ag kato tĕ kỹ. ¹⁸ Ti tỹ sónh kã ki krãn mũ ĕn hã vĕ gé, hã vỹ tỹ, Topě vĩ mĕg mũ ag nýtĩ gé. ¹⁹ Hã ra ag tóg, ag rãnhřãj hã mĩ ĕkrég mũ, ón kỹ riko nĩ sór kỹ. Nĕn ũ kar to ag tóg ĕn tĩ, hã kỹ Topě vĩ tóg, ag mỹ tũ' he mũ sir. Kỹ ag tóg kanĕn há han tũ nĩ. ²⁰ Kỹ ti tỹ ga há ki krãn mũ ĕn vỹ tỹ Topě vĩ mĕg mũ ag nýtĩ gé. Hej, he ag tóg mũ sir, kanĕn há han ag tóg mũ, ũ tóg kanĕ tỹ 30 (ke) han mũ, ũ tóg kanĕ tỹ 60 (ke) han mũ, ũ tóg kanĕ tỹ 100 (ke) han mũ,” he tóg.

Jesus vĩ ki kanhrãn kãme
(Lc 8.16-18)

²¹ Kĩ tóg ag mỹ: “ĕg pijé néj grug kỹ kĕj krĕm fĕg tĩ', ĕg pijé kỹmỹ krĕm fĕg tĩ',” he mũ. “Ti fĕg jafã kri ĕg tóg fĕg tĩ, ti tỹ ĕg mỹ jĕngrĕ han jé. ²² Hã kỹ ãjag tỹ,

ãjag tỹ nén ki kagtĩg ãn ki kanhrãn kãn ke vë. ²³ Ûn nĩgrëg nỹtĩ tỹ tỹ jëmë jé,” he tóg.

²⁴ “Hã kỹ jëmë há han, inh vĩ ti. Æjag mré ke ag jykre tugnỹm ãjag tóg tĩ, kỹ ãjag tóg ag mỹ vĩ tar han tĩ. Hã ra Topë vĩ ãjag mỹ vĩ tar han ke mũ gé, ha vem nĩ,” he tóg. ²⁵ “Û tỹ ti vĩ to jykrén há han mũ ãn tar han jé tóg ke mũ. Jãvo tóg ù tỹ nén ù to jykrén há han tũ nĩn kỹ tóg ti mỹ tũ' he mũ sir, ti tỹ nén ù to jykrén sĩ han mũ ra,” he tóg.

Jesus kãtĩg mãn ke kãme

²⁶ Kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “Topë tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vĩ ge nĩnh mũ, ha mẽ,” he mũ. “Kejën ù vĩ tóg nén ù fy krãn mũ, ti japỹ ki. ²⁷ Krãn kar kỹ tóg jatun mỹ nĩ nĩ. Kejën tóg vãhã venh tĩ mũ. Hã ra ti fy ãn vĩ mur ja nĩ. Mog ja tóg nĩ. Kỹ tóg: “ti hẽ ri ken kỹ mur'?” he mũ. ²⁸ Jãvo tóg vësóg ki mog, kar tóg mó han, kỹ tóg vãhã kanẽn mũ sir, ti mó kã ki. ²⁹ Ti tỹ tóg' he kỹ tóg krég mũ sir, ke tũ nĩ kỹ tóg fãg mũ sir,” he tóg.

Topë vĩ tỹ vãnh kar kri rũm ke

(Mt 13.31-32, 35; Lc 13.18-19)

³⁰ Kỹ *Jesus* tóg: “Topë tỹ tỹ ãg pã'i nĩ vĩ ³¹ ka tỹ krén ri ke nĩ,” he mũ. “Ti krãn ãg tóg tĩ. ³² Ti mog kỹ tóg vãhã vãnh kãfór kar nĩ. Kỹ sësĩ vĩ ti féj kã ki ti jagfe han kỹ kã ki krég tĩ.

³³ Kãmén tỹ hẽn ri ke han tóg, ag tỹ to jykrén jé. ³⁴ “Tag vĩ ge nĩnh mũ,” he tóg tĩ, ùn e ag mỹ. Hã ra tóg ti mré mũ tĩ ag hã mỹ kãmén há han mũ, ag pin kỹ.

Jesus tỹ kóho tỹ tũ' he

(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

³⁵ Hã tỹ kuty tá tóg ag mỹ: “mũ nỹ, goj nig mág kafã ù ra,” he mũ.

³⁶ Hã kỹ ag tóg vënh e ãn ré kỹ ti mré *canoa* kã mĩ mũ mũ sir. Hã ra ù ag tóg ti mré mũ mũ gé, *canoa* ù kãmĩ.

³⁷ Kejën kãka tar tãvĩ vỹ tóg vãhã krog he mũ. Kỹ goj tóg *canoa* kã ki krém krém ke kỹ fãn sór mũ sir.

³⁸ Hã ra *Jesus* tóg nũr nỹ, fakrĩnh kỹ, *canoa* nér tá. Kỹ ag tóg ti rĩn kỹ ti mỹ: “*Senhor*, ãg kãgter ha mẽ tóg tĩ. Mỹ ã mỹ tỹ nèn ù tũ?” he mũ.

³⁹ Kỹ tóg rĩr mũ sir, kỹ tóg kóho mỹ vĩ tar han mũ, ti mỹ: “krỹg he ra,” hen kỹ. Kỹ tóg tũ' he mũ. Katy' he tóg mũ.

⁴⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé kanẽ junjur nẽ? ãjag mỹ inh ki ge há han tũ?” he mũ.

⁴¹ Kỹ ti jykre tóg ag mỹ e pẽ tãvĩ tĩ sir. Jagnẽ mỹ ag tóg: “kóho vỹ ti vĩ han, goj ti ke gé,” he mũ.

5

Jesus tỹ vëjagrẽ kórég tỹ mil ag pan (Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Kỹ ag tóg goj nig mág kafã ù tá junjun mũ sir, *Gerasa* tá ke ag tá. ² *Jesus* tỹ *canoa* kã tákãkutẽ mũ ra ù tóg ti kato tẽ mũ. *Jagrẽ kórég* ti nĩ. Vënh kej tá tóg kãtĩ mũ. ³ Tá tóg ãmã nĩ. Ag tỹ ti senh ke mũ ra tóg vënh mỹ tĩ. ⁴ Ti se tỹ hën ri ke han ja ag tóg nĩgtĩ vë, *ferro* tỹ, ti nĩgé, ti pën ke gé. Hã ra tóg ãn kykym kãn ja nĩgtĩ. Ag tỹ ti kanhrãn sór mũ ra ag tóg ti tỹ hë ri ke ja tũ nĩgtĩ. ⁵ Kuty mré kurã ki tóg prër tĩgtĩ, vënh kej tá. Pãró ãn ki pó génh kỹ tóg tỹ vësãnh tĩgtĩ. ⁶ Ti tỹ kuvar há tá *Jesus* ve kỹ tóg ti kato vënhvãg kãtĩ mũ, kỹ tóg ti krëm grĩnh ke mũ. ⁷ Prër tóg mũ, kỹ tóg: “!..*Jesus*!..!” he mũ, “!..kynhmỹ Topẽ kósin!..!”

Ã isỹ hẽ ri kenh mũ,” he tóg. “!..Topẽ jiji tó kỹ sóg ã mỹ to vĩ mũ, ã tỹ inh vóg kónãn tũ nĩ jé..!” he tóg. ⁸ Hã ra tóg ti mỹ: “ti tovãnh ra, Nén-Kórég’,” he ja nĩ.

⁹ Kỹ tóg ti mỹ: “ã jiji hẽ ri ke tĩ,” he mũ. Kỹ tóg: “Mil,” he mũ. “E tãvĩ ãg nỹtĩ,” he tóg, Nén-Kórég ti.

¹⁰ Kỹ tóg to vĩ', to vĩ', he mũ, ti tỹ ãmã ãn ki ti kutẽm tũ nĩ jé.

¹¹ Hã ra ag mẽg tỹ porko ag tóg jẽg nỹtĩ, pãnónh ãn kri. ¹² Kỹ Nén-Kórég ag tóg ti mỹ: “ag mẽg to ãg jẽgnẽ, ãg tỹ ag ki ge jé,” he mũ.

¹³ Kỹ tóg ag mỹ: “hej,” he mũ. Kỹ ag tóg ãn ti tovãnh kỹ porko ag ki ge mũ sir. Kỹ ag tóg rán ki re mũ sir, porko ag. Nãgnãr kãn ag tóg mũ sir, goj nig mág ki, porko tỹ *mil* régre ag hỹn.

¹⁴ Kỹ porko ki rĩr tĩ ag tóg pétẽ mũ sir, ãmã ra. Tá ag tóg kãmén kãn mũ, ù tỹ Nén-Kórég tỹ jagrẽ ja ãn ti. Kỹ ag tóg *Jesus* to mũ kãn mũ sir, nãn ãn ve jé.

¹⁵ Hã ra ùn jagrẽ kórég ja ãn tóg kur tu kỹ nĩ nĩ. Krĩ há tóg nĩ gé. Kỹ ag fe tóg jũrũn ke mũ. ¹⁶ Kỹ ù tỹ vég mũ ag tóg ti kãmén mũ sir. ¹⁷ Hã kỹ ag tóg *Jesus* mỹ: “ha ãmã tag ki kutẽ,” he mũ, ti tỹ ag rã hã nĩ tũ nĩ jé.

¹⁸ Ti tỹ *canoa* kã ki rã kỹ ùn jagrẽ kórég ja tóg: “nhỹ ã mré tĩg mũ,” he mũ. ¹⁹ Hã ra tóg ti mỹ: “nejé. Ha tĩg, ã ãn ra, ã tỹ ã mré ke ag mré nĩ jé,” he mũ. “Ag mỹ kãmén nĩ, ãg jóg mág tỹ ã tỹ há’ he mũ ti, ti tỹ ã jagãgtãn mũ ti,” he tóg. ²⁰ Kỹ tóg tĩ mũ. ãmã tỹ *Decápolis* tá tóg *Jesus* tỹ ti tỹ há’ he ãn kãmén mũ. Kỹ tóg vãnh kar mỹ e tĩ sir.

*Jairo tỹ ti kósin fi kaga tỹ Jesus mỹ tó
(Mt 9.18-19; Lc 8.40-42)*

²¹ Kÿ *Jesus* tóg goj nig mág kafã ra tÿg mãn mũ, canoa kãmĩ. Kÿ vãnh e tóg ti jo vãnh mãn mũ, goj fyr tá. ²² Kÿ *Judeu* ag vãnh kanhrãn jafã to pã'i tÿ *Jairo* tóg tá jun kÿ *Jesus* krêm mÿg ke mũ. ²³ Ti mÿ tóg: “inh kósin fi vÿ tÿg sór mũ. Kunĩg, ã tÿ ã nĩgé tÿ fi mẽ jé, fi tÿ há' he jé, fi kren jé,” he mũ. ²⁴ Kÿ tóg ti mré tí mũ. Hã ra ùn e ag tóg ti nón mũ kÿ ti kutãn mũ.

Ûn tÿtá kaga fi
(Mt 9.20-22; Lc 8.43-48)

²⁵ Ag mũ ra ùn tÿtá ù fi tóg ag nón tí mũ. Kyvénh krÿg ja tũ han kÿ fi tóg nĩ, prÿg tÿ 12 (ke) ki. ²⁶ *Médico* ag mÿ fi tóg vãnh ven tÿ hẽn ri ke han, to fi tóg fi tÿ nén vãm kãn, hã ra fi tóg há' he tũ nĩ, ke han han fi tóg. ²⁷ Hã ra fi tóg *Jesus* kãme mẽ ja nĩgtĩ. ²⁸ Kÿ fi tóg: “sÿ hẽn ri ke mÿn ti kur mēg kÿ sóg há' henh mũ,” he mũ. Kÿ fi tóg vãnh e kã mĩ tÿg kÿ ti nón ti kur mēg mũ sir. ²⁹ Kÿ vãhã fi kyvénh tóg gám ke mũ sir, kÿ fi tóg ki kanhró nĩ, fi kaga tÿ há' he ěn ti.

³⁰ Hã ra *Jesus* tóg ti fe tÿ ki kanhró nĩ gé. Kÿ tóg vãnh e kã ki vÿrĩn ke kÿ: “ũ nÿ inh kur mẽ'?” he mũ. ³¹ Kÿ ti mré mũ tí ag tóg ti mÿ: “vãnh kar tÿ ã kutãn vë,” he mũ. ³² Kÿ tóg tã mĩ ěvãnh kÿ fi vég mũ. ³³ Kÿ fi tóg jÿrũn ke mũ. Ti krêm mÿg ke kÿ fi tóg ti mÿ kãmén kãn mũ sir. ³⁴ Hã ra tóg fi mÿ: “inh kósin,” he mũ. “Ã tÿ inh ki rã hã kÿ ã tóg há' hé. Ha tÿg, jatun mÿ. ã tÿ há' he vë ha,” he tóg.

Jairo kósin fi rÿr mãn
(Mt 9.23-26; Lc 8.49-56)

³⁵ Ti tỹ ver fi mré vēmén jẽ ra *Jairo* mré ke ù ag tóg ti tá junjun mũ. “Ã kósin fi vỹ hur ter. Ti kutãn mãn tũg nĩ,” he ag tóg mũ. ³⁶ Hã ra *Jesus* tóg: “to krĩ kufy han tũg nĩ, inh vĩ hã kri nĩm nĩ,” he mũ. ³⁷ Kỹ tóg ùn e ag mũ kamẽg kỹ ag mỹ: “*Pedro* hã vĩ tĩg mũ inh mré, *Tiago* ke gé, *Tiago* jãvy tỹ *João* ke gé,” he mũ.

³⁸ Ag tỹ *Jairo* ãn tá junjun kỹ tóg ùn kygfỹ mũ fag mỹ: ³⁹ “ãjag tỹ ne jé kygfỹ nẽ,” he mũ. “ãjag tỹ ne jé vēsỹrénh nẽ? Ter tũ fi nĩ. Fi nũr vễ,” he tóg. ùn vēsỹrénh jagy han mũ ên fag mỹ tóg ke mũ.

⁴⁰ Hã ra fag tóg ti to é he mũ. Kỹ tóg fag pan kỹ gĩr fi mỹnh fag mré fi venh rã mũ, ti mré kãmũ mũ ag mré. ⁴¹ Fi nĩgé kãgmĩ kỹ tóg fi mỹ: “*talitá cumi*,” he mũ. Ëg vĩ ki ke, hã vỹ: “nĩ ra, jỹ,” he mũ.

⁴² Kỹ vãhã gĩr fi tóg, nĩ kỹ kynẽ tĩ nĩ sir. Kri prỹg tỹ 12 (ke) fi nĩ. Kỹ tóg ag mỹ e tãvĩ tĩ. ⁴³ Hã ra tóg ag mỹ: “ker ù mỹ tó hẽ!” he mũ. “Ha fi mỹ vễjẽn ven,” he tóg.

6

Jesus jamã tá ke ag tỹ ti to é he
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Kỹ *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mré ãmã tỹ *Nazaré* tá jun mũ sir, ti jamã tá. ² Vẽnhkán ke kurã ki tóg ag vễnh kanhrãn jafã krẽm ag kanhrãn mũ. Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ e tĩ. “Hẽ tán hỹn ki kanhrãn. ù nỹ hỹn ti kanhrãn?” he ag tóg. “Ëg tỹ nén han vãnh hynhan tóg tĩgtĩ. ³ Đn han tĩ ên vễ mỹr. *Maria* fi kósin vễ, *Tiago*, *José*, *Judas*, *Simão* ag kãke vễ mỹr, kỹ ti ve fag vỹ ãg mré nỹtĩ gé. Ti tỹ ne jé ãg kãfór nĩ sór nẽ?” he ag tóg. Kỹ tóg ag mỹ ù nỹ.

⁴ Kĩ tóg ag mĩ: “ẽmã ù tá ke ag tóg Topẽ vĩ tó tĩ to é he tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Ti jamã tá ke ag tóg ti to é he tĩ jãvo, ti mré ke ag, ti kanhkã ag,” he tóg. ⁵ Kĩ tóg tá nén ù han tũ nĩ sir. Ûn kagyga pipir ag hã tỹ há' he tóg, ti nĩgé tỹ ag mẽ kỹ. ⁶ Kĩ tóg ti mỹ e tĩ, ag tỹ ti ki ge tũ nỹtĩn kỹ. Hã kỹ tóg ẽmã kãsir mĩ tĩg kỹ ag kanhrãn tĩ nĩ sir.

*Jesus tỹ ù tỹ 12 (ke) ag jẽgnẽ
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)*

⁷ Kĩ tóg ù tỹ 12 (ke) ag jé prër mũ. Kĩ tóg ag jẽgnẽg mũ, ùn régre tĩn', ùn régre tĩn' he tóg. Ag mỹ tóg vễjykre nĩm mũ, ag tỹ vễjagrẽ kórég pan jé. ⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag mũn kỹ ẽmĩ ma mũ tũg nĩ, sako ke gé, jãnkamy ke gé,” he mũ. ⁹ “Vátó hã va mũm nĩ, pẽ né ke gé, pẽn to ró ti,” he tóg. ¹⁰ “Ãjag tỹ ẽmã ù tá junjun kỹ, ãjag tỹ ãn kãra ge mũ hã ki nũgnũr' hem nĩ, hã ki ãjag tỹ kurã ki panh ke mũ ẽn tá krỹg nĩ,” he tóg. ¹¹ “Êmã ù tá ke ag tóg kejẽn ãjag mỹ: “kãgem nĩ,” henh ke tũ nĩ, ag tỹ ãjag kãmén mẽ sór tũ nỹtĩn kỹ. Kỹ ãjag pẽn hã kykũnh nĩ, ãjag tỹ tá pa kỹ. Kỹ ag tóg Topẽ tỹ ag to kórég nĩ ki kanhrãn mũ, ha mẽ. Kĩ hã sóg tó mũ. Kurã tỹ ẽgno kã, isỹ vễnh kar jykre tugnyĩm ke kurã ẽn kã ag tóg jagtar nỹtĩnh mũ, ag tỹ ãjag vĩ jẽmẽ jãvãnh nỹtĩn kỹ,” he tóg.

¹² Kỹ ag tóg mũ mũ sir. “Ãjag jykre tovãnh nĩ,” he ag tóg mũ, vễnh kar mỹ. ¹³ Vễjagrẽ kórég pan ag tóg mũ, ha mẽ. Ûn kagyga ag to ag tóg azeite tĩn mũ, kỹ ag tóg ag tỹ há' he kãn mũ sir.

*João Batista ter
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)*

14 Kÿ pâ'i mág tÿ *Herodes* tóg *Jesus* kâme mĕg mÿ. Vĕnh kar vÿ ti kâmén tĩ, hã kÿ tóg mĕg mÿ. Kÿ tóg: “*João Batista* hÿn, “ he mÿ. “Ti ter ja tán hÿn vÿn ké. Hã kÿ tóg ĕg tÿ nĕn han vãnh hÿnhan tĩ,” he tóg, *Jesus* to.

15 Hã ra ù ag tóg *Jesus* to: “*Elias* vĕ,” he mÿ. Kÿ ù ag tóg: “Topĕ vĩ tó tĩ vĕ, vãsÿ Topĕ vĩ tó tĩ ag ri ke vĕ,” he mÿ gé.

16 Kÿ *Herodes* tóg ti tÿ ti kâme mĕ kÿ: “*João* hÿn ti ter ja tá vÿn ké, sÿ ùn krĩ kÿm ja ĕn ti,” he mÿ.

17 *Herodes* vÿ *João* se ja nĩ, vĕse ja kã ki tóg ti fón ja nĩ, *Herodias* fi tugrĩn. Tÿ fi *Filipe* prũ fi nĩ, ti jãvy, hã ra tóg fi tÿ prũg mÿ. 18 Kÿ *João* tóg ti mÿ: “ã hã ne tóg ã jãvy prũ fi tÿ prũg mÿ”. Kÿ ã tóg Topĕ vĩ mranh mÿ,” he ja nĩ. 19 Tag tugrĩn *Herodias* fi tóg ti to kórég ja nĩ, hã kÿ fi tóg ti tén sór ja nĩ, hã ra fi tóg ti tÿ hĕ ri ke ja tũ nĩ. 20 *Herodes* vÿ ti kamĕg ja nĩ, ti tÿ jÿkre kuryj nĩn kÿ. Topĕ jÿkre hã han tóg tĩ ja nĩgtĩ. Kÿ *Herodes* tóg ti jÿ nĩgãn ja nĩ, ti jÿkre há tugrĩn. Ti vĩ tóg ti mÿ mĕ há ja nĩ, ge ra tóg to jÿkrén ja tũ nĩ.

21 Kejĕn tóg fi tÿ ti tén ke ki króm ke mÿ. *Herodes* tóg ti mur ja kurã ĕn ki fĕnhhta mág han mÿ, *tenente* ag mÿ, *soldado* ag pâ'i ag mÿ ke gé, ùn riko ag mÿ ke gé.

22 Fĕnhhta ĕn ki fi kósin tytãg fi tóg ag mÿ vĕnh grén mÿ, kÿ fi tóg *Herodes* ag mÿ sĭnvĩ tãvĩ jĕ. Kÿ tóg fi mÿ: “ã tÿ nĕn to vĩ mÿ tÿ sóg ã mÿ nĩm mÿ,” he mÿ. 23 Fi mÿ tóg: “sÿ ke há vĕ,” he mÿ. “Ã tÿ nĕn to vĩ mÿ kar nĩm jé sóg ke mÿ, isÿ nĕn kar kuju mré hã,” he tóg.

24 Kÿ fi tóg fi mÿnh fi to tÿg kÿ fi mÿ: “Inh hÿn ne to vÿnh mÿ?” he mÿ. Kÿ fi tóg: “*João* krÿ to vÿm nÿ,” he mÿ. 25 Kÿ fi tóg vÿsÿmér ti to vÿnhvåg tÿ kÿ ti mÿ: “inh mÿ ùri *João Batista* krÿ tÿ pÿnky kã kã nÿm,” he mÿ.

26 Kÿ *Herodes* tóg fe kaj mág han mÿ sir. Hã ra tóg fi mÿ: “sÿ ke há vÿ,” he ja nÿ, hã kÿ tóg fi mÿ han sór mÿ, ti mré nÿtÿ ag tÿ mÿ kãn ja nÿn kÿ. 27 Hã kÿ tóg porisa ù jÿnÿg mÿ, vÿse ja ra, ti tÿ *João* krÿ kym kÿ ma kãtÿg jé. 28 Kÿ tóg ti krÿ ma kãtÿ mÿ sir. Pÿnky kã kã nÿm kÿ tóg tytåg fi mÿ nÿm mÿ. Kÿ fi tóg fi mÿnh fi mÿ ma tÿ mÿ.

29 Kÿ *João* mré mÿ tÿ ag tóg ti venh mÿ mÿ, ti ter mÿ kÿ. Kÿ ag tóg ti há va mÿ mÿ, vÿnh kej tá ti péju jé sir.

Hã to jyrén kÿ *Herodes* tóg *Jesus* to: “*João* hÿn ti ter ja tá rÿr mãn, hã kÿ tóg nÿn ve vãn h ãn hynhan mÿ,” he mÿ.

Jesus tÿ ù tÿ 5 mìl (ke) ag jÿn

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jo 6.1-14)

30 *Jesus* tóg ti tÿ ùn vin mÿ ag jÿgnÿ ja nÿgtÿ, ag tÿ vÿnh kar mÿ ti kãmén jé, ùn kagyga ag tÿ há he jé ke gé. Hã ra ag tóg kejÿn ti to vÿnvnÿn ke mÿ sir, ti mÿ ag tÿ nÿn han ja ãn kãmén jé. 31 Hã ra ag tóg tá e nÿ. Kãmÿ ag tóg nÿ nÿ, hã kÿ tóg ag jÿn ke mÿ ra vÿnh mÿ tÿ. Kÿ tóg ag mÿ: “mÿ nÿ, ãg pir mÿ ãmã tÿ ja ra mÿ jé, ãg vÿnhkãn sÿ han jé,” he mÿ. 32 Kÿ ag tóg ag pir mÿ *canoa* kã mÿ goj nig mág ãn kã mÿ mÿ mÿ sir, ãmã tÿ ja ra.

33 Hã ra ùn e ãn ag tóg ag mÿ ve kÿ ag ki kanhrãn mÿ. Kÿ ag tóg goj fyr jagma pétÿ mÿ, ag jy. Ag jo ag

tóg tá junjun mũ sir. Êmã kar tá ag tóg kãmũ ja nĩ, hã kỹ ag tóg e nỹtĩ.

³⁴ *Jesus* tỹ tá jun kỹ tóg sir ùn e ag vég mũ, kỹ ag tóg ti mỹ jagtar nỹtĩ. Ti mỹ ag tóg tỹ êg mễg tỹ mé ri ke nỹtĩ. Ủ tỹ êg mễg ki rĩr tũ nĩn kỹ tóg jagtar nỹtĩgtĩ.

³⁵ Hã ra tóg rãké nỹ sir, kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “rãké ti nỹ ha, ki ti êmã tũ nĩ,” he mũ. ³⁶ “Á tỹ ag mỹ ha mũjêg', hen kỹ tóg há tĩ vễ. Kỹ ag tóg êmã kar mĩ mũnh mũ, vễjên jãvãnh jé,” he ag tóg ³⁷ Hã ra tóg ag mỹ: “ha inhhã ag jên ge,” he mũ. Kỹ ag tóg: “kỹ êg mỹ jãnkamy tỹ hên ri ke tỹ êmĩ kajãm mũ'?” he mũ.

³⁸ Kỹ tóg ag mỹ: “êmĩ tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ? Ha venh mũ jêg,” he mũ. Ag tỹ ve kỹ ag tóg: “ũ tỹ 5 (ke) vễ, pirã régre ke gé,” he mũ.

³⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “nĩgnĩ ra, vễnhmãn kỹ, re kri, mrugmru há kri,” he mũ. ⁴⁰ Kỹ ag tóg vễnhmãn kỹ nĩ', vễnhmãn kỹ nĩ' he mũ. Ủ vỹ tóg 100 (ke) nĩ' he mũ, jo ù tóg 50 (ke) nĩ' he mũ, ag vễnhmãn ù. ⁴¹ Kỹ tóg êmĩ mré pirã génh kỹ kanhkã ki êvãnh mũ. Kỹ tóg Topẽ mré vỹ mũ sir. Kỹ tóg êmĩ kupãg mũ sir. Ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg vin mũ, ag tỹ ùn e ên mỹ kãnhkrén jé. Pirã régre tỹ tóg vễnh kãpópãm mũ gé sir. ⁴² Kỹ vễnh kar vỹ ko kãn kỹ funfór mũ sir. ⁴³ Kễj tỹ 12 (ke) fãn ag tóg mũ sir, êmĩ ke tỹ, pirã ke tỹ. ⁴⁴ Êmĩ ên ko mũ ag tóg tỹ ùn tỹ 5 mil (ke) ag nỹtĩ, ùn tỹtã fag tó tũ.

Jesus tỹ goj kri tĩg

(Mt 14.22-33; Jo 6.15-21)

⁴⁵ Vễsỹmér *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “ijo kafã ù ra mũjêg, êmã tỹ *Betsaida* ra,” he mũ. “Isỹ ùn e

tag ag mÿ: ha mÿjĕg, henh ke vĕ ver,” he tóg. ⁴⁶ Ag mÿ kar kÿ tóg pãnónh to tãpÿ mÿ, Topĕ mré vĭ jé.

⁴⁷ Kutÿ ĕn kã *canoa* tóg ver tĭ nĭ, goj kãmĭ. Jo *Jesus* tóg tar tá jĕ nĭ, ti pir mÿ. ⁴⁸ Hã ra ag tóg *canoa* vóg kÿ ronron mÿ sir. Mÿ kónãn ag tóg mÿ sir, kãka tÿ ag kato tĕn kÿ. Hã ra *Jesus* tóg kurã ke ra ag to kãtĭ mÿ, goj kri tÿg kÿ, ti pĕn kã mÿr. Kÿ tóg ag tá jun kÿ ag pãtĕn sór ve nĭ. ⁴⁹ Kÿ ag tóg jÿrÿn ke kÿ: “vĕnh kuprĭg vĕ,” he mÿ. Kÿ ag tóg kamĕgmĕg kÿ vĕkrĕnrĕr mÿ. ⁵⁰ Ag kar tÿ ti ve kÿ ag tóg jÿrÿn ke mÿ. Hã ra tóg vĕsÿmĕr ag mÿ: “kamĕg tÿg nĭ, inh hã vĕ,” he mÿ.

⁵¹ Kÿ tóg *canoa* kã ki rã mÿ sir ag mré. Kÿ kãka tóg tÿ' he mÿ sir. Kÿ tóg ag mÿ e tãvĭ tĭ. ⁵² Ag tÿ to jykrĕn tÿ tóg tĭ. Ver ag tóg krĭ tÿ nÿtĭ, hã kÿ ag tóg *Jesus* jykre ki kagtĭg nÿtĭ ver, ti tÿ ĕmĭ pir tÿ ũn e jĕn ja ra.

Jesus tÿ Genesaré mĭ tÿg (Mt 14.34-36)

⁵³ Kÿ ag tóg *canoa* kã mĭ pa kÿ ga tÿ *Genesaré* tá junjun mÿ. Tá ag tóg *canoa* nÿgnÿn mÿ sir. ⁵⁴ Ag kãpa kÿ tá ke ag tóg vĕsÿmĕr ti ki kanhrãn mÿ. ⁵⁵ Kÿ ag tóg ĩn kar mĭ pĕtĕ mÿ sir, ag tÿ ũn kagyga ag gé kãmÿ jé. Kur kã ki ag vin kÿ ag tóg ag gé kãmÿ mÿ. Ti jĕg jan ra ag tóg ti nón mÿ mÿ.

⁵⁶ Ti tÿ ĕmã ũ tá jun kÿ ag tóg vĕnh kaga gé kãmÿ tĭ. Kÿ ag tóg ĩn prur ki ag vin tĭ. ĕmã mág tá ag tóg ge tĭ, ĕmã kãsir mĭ, vãnh kã mĭ ke gé. “Mÿ ã mÿ há, ĕg tÿ ã kur tóv mĕ jé?” he ag tóg tĭ. Kÿ ag tóg há' há' he kãn tĭ sir, ag tÿ ti kur tóv mĕn kÿ.

7

Judeu ag si ag jykre ti
(Mt 15.1-9)

¹ Kejën *Fariseu* ag tóg *Jesus* to vënhmãn mũ, Topë vī to ãg kanhrãn tĩ ag mré. *Jerusalém* tá ag kãmũ ja nĩ. ² Hã ra ag tóg ti mré mũ tĩ ù ag tỹ nĩgpég mẽ kã jën vég mũ, hã kỹ tóg ag tỹ ag jëgry tĩ. ³ *Fariseu* ag tóg nĩgpe kar kỹ tỹ jëg tĩ, ag tỹ *Judeu* ag si ag jykre han kỹ. ⁴ Ag tỹ *negocio* tá kãmũ kỹ ag tóg vëso tỹ kó'kó' he tĩ, goj tỹ. Vëso tỹ kó he kar hã ag tóg jëg tĩ. Vëjyre si tỹ hën ri ke han ag tóg tĩ. *Caneca* mré kukrũ to ag tỹ kó he tĩ, *lata* to ke gé, nén kar to.

⁵ Kỹ *Fariseu* ag tóg *Jesus* mỹ: “ã mré mũ tĩ ag tỹ hë ri ken kỹ ãg si ag jykre han tũ nĩ nẽ? Ag tỹ ne jé ag nĩgé to tỹ kó he tũ ra jën nẽ?” he mũ. ⁶ Hã ra tóg ag mỹ: “*Isaiás* vỹ ãjag to vĩ ja nĩgtĩ, vãsỹ, kỹ tóg rán kỹ nĩ,” he mũ. “Ti vĩn hã vë, ha mẽ: “*povo* tag vỹ ag nũnë hã tỹ inh mỹ vĩ há han tĩ, hã ra ag jykre pijé tỹ inh jykre nỹ”. ⁷ Fagrĩnh mỹ ag tóg iso grĩnh ke tĩ, hã ra ag tóg ãprã ke ag jykre to: Topë tỹ tón hã vë, he tĩ,” he ja tóg nĩgtĩ, *Isaiás* ti,” he tóg, *Jesus* ti. “Hã ra tóg ãjag to ki hã tó ja nĩ, ãjag jykre régre nỹtĩn kỹ. ⁸ Topë vĩ tovãnh ãjag tóg mũ. Hã ra ãjag tóg ãprã ke jykre hã han tĩ,” he tóg.

⁹ “Ãjag hã vỹ Topë vĩ mranh tĩ', ãjag tỹ ãjag jykre si han kỹ,” he tóg. “Hã ra tóg ãjag mỹ há nỹ. ¹⁰ *Moisés* tỹ ãjag mỹ Topë vĩ tó kỹ tóg ãjag mỹ: “ã mỹnh fi mré ã panh kamëg nĩ, fag jagãgtãn nĩ,” he ja nĩgtĩ. “Û tỹ ti han mũ fag mỹ vĩ kónãn mũ ãn tén jé ã tóg ke mũ,” he ja tóg nĩgtĩ. ¹¹⁻¹² *Moisés* jãvo ãjag tóg: “ã tỹ ã han mũ fag jagãgtãn sór tũ nĩn kỹ fag mỹ ón kỹ: “Topë tũ vë, isỹ nén ti,” hem nĩ,” he tĩ. Gen kỹ tóg fag

jagãgtãn tũ nĩ. Ti tỹ fag to é he vê. Ājag jykre kórég hã vê,” he tóg. ¹³ Kĩ tóg ag mỹ: “Topẽ ví mranh ājag tóg tĩ, ti jëgja ki ājag tóg ëprã ke ag jykre hã ki króm sór tĩ. Ge tỹ hën ri ke han ājag tóg tĩ, ón kỹ,” he mũ.

Nén tỹ ěg kavénh mũ
(Mt 15.10-20)

¹⁴ Kĩ tóg vënh kar jé prër mãn kỹ ag mỹ: “inh ví jëmẽ ra,” he mũ. ¹⁵ “Vëjën pijé ěg kavénh tĩ!. Nén tỹ ěg ki kãpa mũ hã vỹ ěg kavénh tĩ. ěg tỹ nén ù vënh mỹ han mũ hã vỹ ěg kavénh tĩ. ¹⁶ Û nĩgrëg nỹtĩ tỹ tỹ jëmẽ jé,” he tóg.

¹⁷ Ti tỹ ti pir mỹ ãn kã ra rã kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti mỹ: “ëg mỹ kãmén há han nĩ, ã ví tag,” he mũ.

¹⁸ Kĩ tóg ag mỹ: “kỹ ājag mỹ ver ki kanhrãn tũ’?” he mũ. “Ěg jën tỹ ěg jënky kã ra rã kỹ tóg ěg kavénh tũ nĩgtĩ mỹr. ¹⁹ Ěg nug kã ra tóg rã mũ, kar ěg tóg fón tĩ. Hã kỹ tóg tỹ nén ù tũ nĩ,” he tóg. Hã kỹ *Jesus* tóg vëjën kar to: “há ti nĩ,” he mũ.

²⁰ Kĩ tóg: “nén tỹ ěg ki kãpa hã vỹ ěg kavénh tĩ,” he mũ, ²¹ “hã vỹ: jykrén kónãn, ùn mén tũ fag to én, nén ù péju, ù tén, ti prũ tũ fi mré nỹ, fi mén tũ mré nỹ, ²² nén kar to én, vëjykre pãno han, ti tỹ nén ù nenh mẽ, ù kato ví kónãn, vënh mỹ inh ag kãfór kar nĩ, he tĩ, krĩ tũ, he mũ. ²³ Nén kar kórég ën tóg ěg ki kãpa tĩ, hã kỹ tóg ěg kavénh tĩ,” he tóg.

Jesus tỹ tytãg sĩ fi jagrë kórég kutëm
(Mt 15.21-28)

²⁴ Kĩ tóg tá kãkutë mũ sir, ëmã tỹ *Tiro* ra tĩg jé, ëmã tỹ *Sidom* ra ke gé. Tá tóg ãn ù krëm rã mũ, kỹ tóg: “ker ù inh nĩgja ki kanhrãn hẽ!,” he mũ. Ge ra ag tóg ki kanhrãn mũ.

²⁵ Kÿ vēsŷmér fóg ũ fi tóg kãtĩ mũ. Fi kósin fi vÿ jagrē kórég nĩ. Kÿ fi tóg ti krēm mũg ke mũ, ti tÿ fi mÿ fi kósin fi jagrē kórég ěn kutēm jé. ²⁶ Hã ra fi tóg *Grego* vĩ hã tó tĩ. Ga tÿ *Siro-Fenícia* tá ke fi vē. Ti mÿ fi tóg to vĩ mãn', to vĩ mãn' he mũ.

²⁷ Vãhã tóg fi mÿ: “ĕg jĕn vÿ tÿ ĕg krĕ tÿ ko jafã nĩ,” he mũ. “Vĕnh mÿ ti nĩ, ĕg tÿ ĕg krĕ jamĩ tÿ kasor mÿ fón kÿ,” he tóg.

²⁸ Hã ra fi tóg: “hÿ,” he mũ. “Hã ra kasor sĩ tóg ĕg krĕ jamĩ mru vár ěn ko tĩ,” he fi tóg. ²⁹ Kÿ tóg: “tó há han ã tóg. Ha tÿg, fi jagrē kórég tóg hur kutĕ, ã kósin fi ki,” he mũ.

³⁰ Kÿ fi tóg fi ĩn ra tĩ mũ sir. Fi tÿ tá jun mũ ra fi kósin fi tóg nÿ nĩ, kÿmÿ kri, hã ra fi jagrē kórég ěn vÿ kutĕ ja nĩ.

Jesus tÿ ũn vĩ vãnh vĩn

³¹ Kÿ *Jesus* tóg ĕmã tÿ *Tiro* ki ga ki kutĕ mũ. Kÿ tóg ĕmã tÿ *Sidom* mũ tĩ mũ gé sir. ĕmã tÿ 10 (ke) fĩn rãm kÿ tóg ga tÿ *Galilĕia* ki goj nig mág tá jun mũ sir. ³² Kÿ ag tóg ti to ũn kutu pére kãmũ mũ, ũn vĩ kar vãnh. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã nĩgé tÿ ti mĕ,” he mũ. ³³ Hã ra tóg ti pére tĩ mũ, ti pin kÿ. Kÿ tóg ti nĩgé juféj tÿ ti nĩgrĕg nor nĩgfĕnh mũ. Kÿ tóg ti nũnĕ to sug mũ sir. ³⁴ Kÿ tóg kanhkã ki ĕvãnh kÿ ŷnh' ŷnh' ke mũ sir. Kÿ tóg ti mÿ: “*efatá*,” he mũ. ĕg vĩ ki ke hã vÿ: “ti nĩgrĕg jé nor' hé,” he mũ. ³⁵ Kÿ ti nĩgrĕg tóg nor' he mũ sir. Ti nũnĕ tóg kavara mũ sir. Vĩ tóg mũ sir. Há' he tóg mũ sir vēsŷmér. ³⁶ Kÿ tóg ag tÿ tó kamĕg mũ, hã ra ag tóg tugtó kãn mũ, ti tÿ: “ker tó hĕ', ker tó hĕ',” he mũ ra. ³⁷ Kÿ ag fe tóg hĕn ri ke mũ. “Ti tÿ nĕn han mũ vÿ tóg há tãvĩ nĩ,” he ag tóg.

“Ûn kutu ag ãmẽ han tóg, ùn vĩ vãn̄h ag vĩ han tóg mũ gé,” he ag tóg.

8

Jesus tỹ ù tỹ 4 mil (ke) ag jẽn

(Mt 15.32-39)

¹ Kejẽn ùn e ag tóg vẽn̄hmãn kỹ nỹtĩ mãn mũ, hã ra ag tỹ nén ù konh ke tóg tũ tĩ. Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: ² “inh mỹ ag tóg jagtar nỹtĩ,” he mũ. “Kurã tãgtũ han ag tóg huri, ãg mré, hã ra ag tóg vẽn̄jẽn ve ja tũ nĩgtĩ. ³ Sỹ ag kókĩnkĩr ra ag mỹ: ha mũjẽg, hen kỹ tóg inh mỹ ù ag kãgter ha mẽ tĩ, ãmĩn kri. Kuvar gy tóg nĩ, ù ag jamã ti,” he tóg.

⁴ Kỹ ag tóg ti mỹ: “ãg hẽ ri ken kỹ ãmĩ venh mũ, ãmã tũ ja tag ti ki, ãg tỹ ag jẽn jé?” he mũ.

⁵ Hã ra tóg: “ãmĩ tỹ hẽ ri ke nỹ ki nỹtĩ ge?” he mũ. Kỹ ag tóg: “ù tỹ 7 (ke) vỹ ki nỹtĩ,” he mũ.

⁶ Kỹ tóg vẽn̄h kar mỹ: “nĩgnĩ ra, ga kri,” he mũ. Kỹ tóg ãmĩ tỹ 7 (ke) ãn mãn kỹ Topẽ mré vĩ mũ. “Inh mỹ tóg há tĩ,” he tóg. Kỹ tóg kupãg' mũ sir. Ti mré mũ tĩ ag mỹ tóg vin mũ sir, ag tỹ vẽn̄h kar mỹ kãnhkrén jé sir. ⁷ Kãkufár pipir vỹ ki nỹtĩ gé. Kỹ tóg to Topẽ mré vĩ mũ gé, kỹ tóg ag mỹ: “ha kãnhkré,” he mũ gé. ⁸ Kỹ ag tóg ko kãn mũ sir. Funfór ag tóg mũ. Hã ra tóg kén mũ sir. Kre tỹ 7 (ke) fãn tóg mũ, ti ke ãn ti, ag tỹ génh kỹ. ⁹ Û tỹ 4 mil (ke) ag vẽn̄, hẽn̄ ri ke mũn, ãmĩ ko mũ ag.

Kar kỹ tóg ag mỹ: “mũ nỹ,” he mũ. ¹⁰ Kỹ tóg vẽn̄sãmér ag mré *canoã* kã ki rã mũ, kỹ ag tóg ga tỹ *Dalmanuta* ra mũ mũ.

Fariseu ag tỹ milagre ve sór

(Mt 16.1-4)

11 Kÿ *Fariseu* ag tóg ti tá junjun mũ, ón kÿ ti ki jẽmẽ jé. Kÿ ag tóg ti mÿ nén han vãnẽ to vĩ mũ, ti tÿ ag mÿ han jé. Ag tÿ ti jykre to: “Topẽ jykre mÿ vÿ?” he sór vẽ.

12 Kÿ tóg ti fe tÿ jẽnger jagy han mũ. Kÿ tóg ag mÿ: “ãjag ne tóg ẽg tÿ nén han vãnẽ hã ve sór mũ’,” he mũ. “Sÿ ke há vẽ, hã kÿ sóg ke mũ: venh ke tũ ãjag nĩ. Ûri ke ag vÿ ẽg tÿ nén han vãnẽ venh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg, ag mÿ. 13 Kÿ tóg ag ré kÿ tĩ mũ sir. *Canoa* kã ki tóg rã mãn mũ, kÿ tóg kafã ù ra tĩ mũ sir.

Vějykre kórég kãme
(Mt 16.5-12)

14 Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ẽmĩ ki ẽkrén ja tũ nĩ. Ẽmĩ pir hã vÿ *canoa* kã kã nĩ.

15 Hã ra tóg ag mÿ: “ha mẽ, *Fariseu* tÿ *fermento* há kamẽg nĩ. *Herodes* tÿ *fermento* há kamẽg nĩ gé,” he mũ. 16 Kÿ ag tóg jagnẽ mÿ: “ẽmĩ kã ẽg jatun, hã kÿ tóg tag tó mũ,” he mũ.

17 Hã ra *Jesus* tóg ki kanhró nĩn kÿ ag mÿ: “ẽmĩ tũ ti tĩ, he tũg nĩ,” he mũ. “Inh vĩ ki kagtĩg nÿtĩ ve ãjag tóg nÿtĩ. Sÿ nén han mũ to jykrén tũ nÿtĩ ve ãjag tóg nÿtĩ. Krĩ tũ nÿtĩ ve ãjag tóg nÿtĩ. 18 ãjag kanẽ ra ãjag kyvó nÿtĩ ve nĩ. ãjag nĩgrẽg ra ãjag tóg kutu nÿtĩ ve nĩ. Mĩ ẽkrén nĩ, 19 sÿ ẽmĩ tÿ 5 (ke) tÿ ùn e jẽn ja ẽn mĩ. Û tÿ 5 *mil* (ke) ag vÿ kó, mÿr, hã ra tóg kén. ãjag kěj tÿ hẽ ri ke fãn, ẽmĩ ke tÿ?” he tóg. Kÿ ag tóg: “kěj tÿ 12 (ke),” he mũ.

20 Kÿ tóg: “kÿ ẽmĩ tÿ 7 (ke) to jykrén nĩ gé. Û tÿ 4 *mil* (ke) ag vÿ kó, hã ra kre tÿ hẽ ri ke vÿ fór, ti ke tÿ?” he mũ. Kÿ ag tóg: “kre tÿ 7 (ke),” he mũ.

21 Kŷ tóg ag mŷ: “ge ra ãjag tóg ki kagtĭg nŷtĭ,” he mŷ. Ti tŷ ag mŷ *Fariseu* ag jykre tó jan hã vĕ, *Herodes* jykre ti. Ag jykre hã to tóg: ag tŷ *fermento* há, he ja nĭ.

Jesus tŷ ũn kyvó tŷ há' he

22 Kŷ ag tóg kafã ũ tá junjun mŷ sir, ěmã tŷ *Betsaida* tá. Kŷ tá ke ag tóg ũn kyvó pére kãmŷ mŷ, ti tŷ ti nĭgé tŷ ti mĕ kŷ ti tŷ há' he jé. 23 Kŷ tóg ti nĭgé kãgmĭ kŷ ti pére kutĕ mŷ. Kŷ tóg ti nĭgé to sug kŷ ti kanĕ mĭ tĭn mŷ. Kŷ tóg ti mŷ: “ã mŷ nĕn ũ vég mŷ?” he mŷ.

24 Kŷ tóg ěvãnh kŷ ti mŷ: “ag ve inh, hã ra ag tóg inh mŷ tŷ ka mŷ ěn ve nŷtĭ,” he mŷ.

25 Kŷ tóg ti nĭgé tŷ ti kanĕ mĕ mãn mŷ, kŷ tóg ěvãnh há han mŷ sir. Há' he tóg mŷ. Tã mĭ tóg ve há han kãn mŷ, ũn kyvó ja ti. 26 Kŷ tóg ti mŷ: “ha vĕsŷmĕr ã jamã ra tĭg. Ěmã tag ra vŷn ke tŷg nĭ,” he mŷ. Kŷ tóg tĭ mŷ sir.

Pedro tŷ Jesus tó

(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Kŷ *Jesus* tóg ti mré mŷ tĭ ag mré tĭg mãn mŷ gé sir, ěmã tŷ *Cesaréia Filipe* tá ga ra. Ěpry jagma tĭg kŷ tóg ag mŷ: “ag iso hĕ ri ke tĭ?” he mŷ.

28 Kŷ ag tóg ti mŷ: “*João Batista* vĕ, he ag tóg tĭ, ã to. Jãvo ũ ag tóg: *Elias* vĕ, he tĭ. Jãvo ũ ag tóg: *Topĕ vĭ tó tĭ ũ vĕ*, he tĭ gé,” he mŷ.

29 Kŷ tóg: “ag jãvo ãjag iso hĕ ri ke tĭ?” he mŷ. Kŷ *Pedro* tóg ti mŷ: “tŷ ã *Cristo* nĭ,” he mŷ. 30 Kŷ tóg ag mŷ: “hŷ,” he kar kŷ ag jyvĕn mŷ, ag tŷ ũ mŷ ti kãmĕn tŷ nĭ jé.

*Jesus tỹ ti jagtar ke tó
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)*

³¹ Kỹ tóg: “tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he mũ. “Ijagtar jagy han ke vĕ. Kófa ag tỹ iso: “kórég ti nĩ,” henh ke vĕ, Topĕ tũ ki rĩr tĩ ag ke gé, Topĕ vĩ to ěg kanhrãh tĩ ag ke gé. Ag tỹ isén ke vĕ, kurã tágtũ tũg kỹ sóg rĩr mãn mũ hã ra,” he tóg. ³² Ag mỹ tóg jamã há ra tó mũ.

Hã ra *Pedro* tóg ti pin kỹ ti mỹ: “vĩ tỹ ge han tũg nĩ,” he mũ. ³³ Hã ra *Jesus* tóg vĕsỹjãm ti mré mũ tĩ ag ki ěvãnh kỹ *Pedro* to jũ mũ. “Kutĩg, *Satanás!* Ā pijé Topĕ jykre tó mũ’,” he tóg. “Ěprã ke jykre vĕ, ā tỹ inh mỹ nén tó mũ tag ti,” he tóg.

³⁴ Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag mré vĕnh kar jé prĕr mũ, kỹ tóg ag mỹ: “ājag tỹ inh mré kãmũ kỹ tóg há tĩnh mũ. Kỹ ājag jykre tovãnh nĩ, ājag tỹ isũ tãvĩ han jé. Ha vé, ag tỹ krunh tỹ inh kri fi kỹ sóg tĩg ke mũ, ag tỹ to isa kỹ isén jé, ha vem nĩ. Vĕnh nenh ke tũ sóg nĩ. Isỹ tag han ri ke han nĩ, kurã kar ki, ājag tỹ inh mré mũ sór nỹtĩn kỹ. Isũ hã han to tar nỹtĩm nĩ,” he tóg. ³⁵ “Ājag tỹ ājag jykre hã han sór kỹ ājag tóg nũgme ki vár ke mũ. Jãvo ājag tỹ isugrĩn ājag jykre tovãnh kỹ ājag krenkren ke mũ,” he tóg. ³⁶ “Hĕn ri ke mũn ājag hỹn ga kri nén ũ kar gỹjỹ henh ke mũ, hã ra ājag kuprĩg tóg vãfor ke mũ. Kỹ tóg kórég nỹ. ³⁷ Ěg tỹ ne tỹ ěg kuprĩg kajãm ke tóg tũ tĩ, ěg tỹ ti ve mãn jé. ³⁸ Ūri ke ag tóg vyr mỹ topĕ ũ hynhan tĩ, kỹ ag tóg Topĕ vĩ mranh tĩ gé. Ag kã mĩ iso mỹ'ãg tũg nĩ. Ājag tỹ ũri inh vĩ to mỹ'ãg kỹ sóg, inh kãtĩg mãn kỹ ājag to mỹ'ãg ke mũ gé, isỹ Topĕ tỹ jĕgnĕ jafã mág ag mré kãtĩg kỹ. Ijóg vỹ tóg isỹ ũn mág han ke mũ. Tỹ sóg ěprã ke fi kósin nĩ,” he tóg.

9

¹ Kĩ tóg ag mĩ: “ha vé, ki hã sóg tó mũ,” he mũ. “Ājag kã mĩ ù ag vỹ Topẽ tỹ tỹ ěg pã'i nĩ venh ke mũ, ag ter ke to hã, tag ki ěg mré nỹtĩ ù ag. Topẽ vỹ tar nĩ. Ti tar nĩ ve jé ag tóg ke mũ,” he tóg.

Jesus tỹ vẽn ve ù han
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Kurã tỹ 6 (ke) tũg kar kỹ *Jesus* tóg ag mỹ: “mũ nỹ, vyr mỹ,” he mũ. *Pedro* mỹ tóg ke mũ, *Tiago* mỹ ke gé, *João* mỹ ke gé. Ag hã mré tóg pãnónh ra tí mũ. Kỹ tóg ag jo vẽn ve ù han mũ. ³ Ti kur vỹ tóg kókov tãvĩ nĩ sir, kóprėj. Fag tỹ kur kupri fa kỹ ti kupri kãfór tóg nĩ. ⁴ Kỹ *Elias* tóg sir vẽn ven mũ, *Moisés* ke gé. *Jesus* mré ag tóg vémén mũ.

⁵ Kỹ *Pedro* tóg *Jesus* mỹ: “*Senhor*, tag ki tóg há nĩ,” he mũ. “Ěg tỹ tag ki pãjó tãgtũ han kỹn hỹn há nĩnh mũ vẽn, ã mỹ, *Moisés* mỹ, *Elias* mỹ ke gé,” he tóg. ⁶ Hã ra tóg ti tỹ nén tónh ke mũ ki kagtĩg nĩ, ag fe tỹ jũrũn ken kỹ. ⁷ Kỹ vėsỹmér kanhkã góg vỹ ag kri rũm ke mũ sir. Kỹ vẽn vỹ tóg mẽ há' he mũ, kanhkã góg kã tá. Kỹ tóg: “inh kósin hã vẽn. Inh fe pẽn vẽn. Ti vỹ jẽmẽn ra,” he mũ. ⁸ Kỹ vãhã ti mré mũ tí ag tóg *Jesus* hã vэг mũ sir. Ti mré nỹtĩ ag ve mãn tũ ag tóg nĩ.

⁹ Kỹ ag tóg pãnónh tá kãre mũ sir. Kỹ tóg: “ker ù mỹ ājag tỹ ùri nén vэг mũ tó hẽ'. Ěprã ke fi kósin tỹ ti ter ja tá vỹn ke kar hã inh kãmén nĩ,” he mũ. ¹⁰ “Ne nẽn hỹn, ti tỹ: iser ja tá vỹn ke, he mũ tag ti?” he ag tóg mũ, jagnẽn mỹ. ¹¹ Kỹ ag tóg ti mỹ: “hã ra Topẽ vỹ to ěg kanhrãn tí ag tóg: “*Cristo* kãtĩg ke to hã *Elias* tóg kãtĩg vén ke mũ,” he tí. Hã mỹ?” he mũ.

¹² Kĩ tóg: “hỹ, kãtĩg jé tóg ke mũ, *Elias* ti, nén kar han mǎn jé,” he mũ. “Hã ra sóg rán kũ nĩ gé. Tỹ sóg ěprã ke fi kósín nĩ m̃r. Jagtar jagy han jé sóg ke mũ. Ag tỹ iso é henh ke vē. ¹³ Kũ *Elias* vỹ hur kãtĩg gé, kũ ag tóg ag tỹ ti ki nén han sór mũ ěn han. Hã kũ tóg rán kũ nĩ,” he tóg.

Jesus tỹ kyrũ jagrẽ kórég kutẽm
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43a)

¹⁴ Vãhã ag tóg *Jesus* mré mũ tĩ ù ag tá junjun mũ. Vẽnh e tóg ag pẽnĩn ñtĩ. Kũ Topẽ vỹ to ěg kanhrãn tĩ ag tóg ag vỹ kato vỹ ù han mũ. ¹⁵ Ag tỹ *Jesus* ve kũ tóg vãhã ag m̃ e tĩ, vẽn e ěn m̃. Kũ ag tóg ti to pětẽ kãmũ kũ ti m̃: “ã m̃ há?” he mũ. ¹⁶ Kũ tóg ag m̃: “ãjag tỹ ne tỹ vēmén nẽ?” he mũ.

¹⁷ Kũ ag kã ù tóg ti m̃: “*Senhor*, inh kósín pére sóg kãtĩg, ã to,” he mũ. “Jagrẽ kórég ti nĩ, hã kũ tóg vỹ vãnh pẽ nĩ. ¹⁸ Ti jagrẽ kórég tỹ ti kã vyryn ke kũ tóg kutẽ’ he tĩ. Kũ tóg jãrãn tĩ. Ti jã tỹ tóg gángán ke tĩ. Tar’ he tóg tĩ. ã mré mũ tĩ ag m̃ sóg to vỹ vē, hã ra ag tóg tỹ hẽ ri ke tũ nĩ,” he tóg.

¹⁹ Kũ *Jesus* tóg: “ãjag ne tóg inh ki ge há han tũ nĩgtĩ,” he mũ. “Topẽ tóg ãjag m̃ krój nĩ ve nĩ, ãjag kar m̃. Inh m̃ tóg e tĩ, s̃y to krónh kenh ha mẽ tóg tĩ. Inh m̃ ti pére kãmũjẽg,” he tóg. ²⁰ Ti jagrẽ kórég tỹ *Jesus* ve kũ tóg kyrũ kã vyryn ke mǎn mũ gé. Kũ tóg kutẽ mǎn mũ gé sir. Vĩrĩn’, vĩrĩn’ he tóg mũ. Jãrãn tóg mũ gé sir.

²¹ Kũ tóg ti panh m̃: “m̃ si há tĩ ha?” he mũ. Kũ tóg: “hỹ, ti s̃ĩ kã tóg ge nĩ,” he mũ. ²² “Kejẽn tóg pĩ ki ti fón mũ, goj ki ke gé. Ti tỹ ti tén sór vē. ã tỹ hẽ ri ken há ñn kũ ěg jagãgtãn nĩ, ti tỹ há’ hem nĩ,” he tóg.

23 Kĩ tóg: “ã tỹ hẽ ri ken há nĩn kỹ, he tũg nĩ, inh mỹ. Û tỹ Topẽ ki rã mũ ãn tỹ inh hẽ ri ken há han tĩ, nén kar tỹ,” he mũ.

24 Kĩ vễsỹmér kyrũ panh tóg: “ti ki sóg rãnh mũ,” he mũ, jamã há ra. “Isỹ ti ki rã tũ ãn tỹ inh ki tỹ tũ' hem nĩ,” he tóg.

25 Hã ra tóg ù tỹ hẽn ri ke fag vẽnhmãn vég mũ, kỹ tóg ti jagrẽ kórég to jũ mũ. “Vějagrẽ vĩ vãn'h', vějagrẽ kutu', kãkutẽ ra, ti ki rã mãn tũg,” he tóg.

26 Kỹ tóg prẽr mũ sir. Ti tỹ jũrũn ke han tóg mũ. Kỹ tóg kyrũ ki kãkutẽ mũ sir. Kỹ tóg ter ve nĩ, kỹ ag tóg ti to: “tũg ja ti nĩ,” he mũ.

27 Hã ra *Jesus* tóg ti nĩgẽ kãgmĩ kỹ ti nĩm mũ, kỹ tóg jẽgnẽ mũ sir. Há' he tóg mũ sir.

28 Kỹ tóg ãn kã ra rã mũ. Tá ti mré mũ tĩ ag tóg ti pin kỹ ti mỹ: “ẽg ne tóg ti tỹ há' he ja tũ nĩ'. Hẽ ri ken kỹ, hỹn?” he mũ.

29 Kỹ tóg: “vějagrẽ kórég tỹ ge kutẽm tóg jagy nĩ,” he mũ. “Topẽ mré ẽg vĩ tĩ, kỹ ẽg tóg vãkrég tĩ gé sir. Kỹ tóg vãhã kãkutẽ tĩ,” he tóg.

Jesus tỹ ti ter ke tó mãn

(Mt 17.22-23; Lc 9.43b-45)

30 Kỹ ag tóg tá kãpa kỹ *Galiléia* mĩ mũ mũ. Kỹ tóg: “ker ù ẽg tỹ mĩ mũ ki kanhrãn hẽ',” he mũ. 31 Ti tỹ ti mré mũ tĩ ag kanhrãn sór vễ, hã kỹ tóg ke mũ. Kỹ tóg ag mỹ: “ẽprã ke fi kósin ãn vĩ jagtar nĩnh mũ,” he mũ. “Inh hã vễ. Ẽprã ke ag vĩ ag tỹ isỹ nén han sór mũ ãn han ke mũ. Ag tỹ isén ke vễ. Hã ra sóg kurã tãgtũ tũg kỹ rĩr mãn mũ,” he tóg.

32 Kỹ tóg ag tỹ ti tỹ nén tó mũ tag to jykrén tũ tĩ. Hã ra ag tóg ag tỹ ti kamẽg kỹ ti ki jẽmẽg tũ nĩ.

Ũ tỹ tỹ ãn mág nĩ
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Kĩ ag tóg mũ mǎn kĩ ěmǎ tỹ *Cafarnaum* tá junjun mũ sir, ã tỹ 12 (ke) ag mré. Đn krēm nỹtĩn kĩ tóg ag mỹ: “ĕpyr jagma mũn kĩ ãjag ne tó ja nĩ?” he mũ.

³⁴ Hǎ ra ag tóg ti mỹ tó tũ nĩ. Jagně mỹ ag tóg: “ĕg kǎ ã tỹ ěn nỹ hỹn tỹ ãn mág nĩ?” he ja nĩ.

³⁵ Kĩ *Jesus* tóg ag mỹ: “ãjag mỹ tỹ ãn mág nỹtĩ sór mũ?”, he mũ. “Kỹ tỹ ãn sĩ ri ke nỹtĩm nĩ. Ũ tỹ ãjag mỹ nén tó mũ han nĩ, ti há nĩn kĩ,” he tóg. ³⁶ Kĩ tóg gĩr ã mỹ: “kunĩg,” he mũ. Ag kuju kǎ ti fĕg kĩ tóg ti nunh jagma ti pĕ fón mũ sir. Kĩ tóg ag mỹ: ³⁷ “Gĩr tỹ ge ri ke nỹtĩm nĩ. Ājag tỹ isugrĩn ãn sĩ to há nỹtĩn kĩ tóg inh mỹ há tĩ, kĩ ãjag tóg ã tỹ ijĕnĕg mũ ěn to há nỹtĩ gé sir. Tỹ ãn mág nĩ to ken hǎ vĕ,” he tóg.

*Ũ tỹ *Jesus* mré ke*
(Lc 9.49-50)

³⁸ Kĩ *João* tóg *Jesus* mỹ: “*Senhor*, ã ve ĕg tóg. Hǎ ra ěn tóg ã jiji tó kĩ vĕjagrĕ kórĕg pan ja nĩgtĩ,” he mũ. “Hǎ ra tóg tỹ ĕg mré ke tũ nĩ, kĩ ĕg tóg ti mỹ: ke tũg nĩ, hé,” he tóg.

³⁹ Hǎ ra tóg: “vó, ti tỹ vĕjagrĕ kórĕg pan kamĕg tũg nĩ,” he mũ. “Ũ tỹ inh jiji tó kĩ nén ã há han kĩ tóg iso há nĩ,” he tóg. ⁴⁰ “Ũ tỹ ĕg kato tĕ tũ nĩn kĩ tóg tỹ ĕg mré ke nĩ sir,” he tóg. ⁴¹ “Sỹ ke há vĕ. Kejĕn ã tóg ãjag mỹ, nén ã sĩ ven mũ, goj ěn ri ke mũn, ãjag tỹ tỹ inh mré ke nỹtĩ tugrĩn. ěn tóg vĕnh kato nén ã há venh ke mũ gé, ha vem nĩ,” he tóg.

*Ĕg tỹ *Topĕ* vĩ mranh*
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

⁴² Kĩ tóg “ũn sĩ tag vỹ inh ki rã kỹ jê,” he mũ. “Kejẽn ù tóg ti tỹ inh vĩ mranh han sór mũ. Ên jykre vỹ kórég tãvĩ nĩ. Û tỹ póg mág tỹ ên nunh to sa kỹ goj nĩg ki ti fón kỹ tóg há nĩnh mũ vễ. Jagy tãvĩ tóg nĩ, ù tỹ gĩr tỹ isovãnh han kỹ,” he tóg.

⁴³ “Ã tỹ nén ù péju to Topẽ vĩ mranh kỹ ã nĩgnó kym nĩ, ã tỹ ke măn tũ nĩ jé. Jagy tóg nĩ, ã nĩgnó pir nĩ ti. Jãvo ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke tóg inhhã há nĩ. ã tỹ ã nĩgnó régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ. ⁴⁴ Tá ga ga tóg ã konh mũ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ên vỹ nhyr ke tũ nĩ gé, nũgme ki.

⁴⁵ ã tỹ hên kã tátĩg to Topẽ vĩ mranh kỹ ã pẽn kym nĩ, ã tỹ ke măn tũ nĩ jé. Jagy ti nĩ, ã tĩg vãnh nĩn ti. Jãvo ã tỹ rĩr krỹg ja tũ venh ke tóg inhhã há nĩ. ã tỹ ã pẽn régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ. ⁴⁶ Tá ga vỹ ã konh mũ gé, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ên vỹ nhyr ke tũ nĩ gé, nũgme ki.

⁴⁷ ã tỹ nén ù ki vễĩ to Topẽ vĩ mranh kỹ ã kanê tỹ nám kem nĩ, ã tỹ ke măn tũ nĩ jé. Jagy ti nĩ, ã kyvó nĩ ti. Jãvo tóg há nĩ, ã tỹ Topẽ tỹ tỹ êg pã'i nĩ ven kỹ. ã tỹ ã kanê régre ra nũgme ki kutẽn kỹ tóg jagy kãfór tĩnh mũ. ⁴⁸ Tá ga tóg ã konh mũ, hã ra tóg tũ' henh ke tũ nĩ. Tá pĩ ên vỹ nhyr ke tũ nĩ gé, nũgme ki,” he tóg.

⁴⁹ “Ãjag tỹ tag ki jagtar nỹtĩ tóg pĩ tỹ ãjag pũn ri ke nĩ. Kỹ tóg, êg tỹ Topẽ mỹ nén ù pũn mũ ri ke nĩ. Sa ri ken hã vễ,” he tóg. ⁵⁰ “Sa vỹ há nĩ. Hã ra ti kãhór nĩn kỹ tóg kórég nĩ, kỹ êg tỹ ne tỹ tỹ kajã' henh ke tóg tũ tĩ. Kỹ sa há ri ke nỹtĩm nĩ. Jagnê to krĩ kusa nỹtĩm nĩ,” he tóg.

10

*Ēg tỹ ěg prũ fi fón ke tũ
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)*

¹ Kĩ tóg tá kutẽ kũ ga tỹ *Judéia* ra tĩ mũ sir, goj tỹ *Jordão* mã ra. Kĩ vẽn h e ag tóg ti pẽnĩn vẽn h mãn mũ sir, kũ tóg ag kanhrãn mãn mũ gé. Ti tỹ nén han tĩ ěn han mãn tóg mũ. ² Kĩ *Fariseu* ag tóg ti tá junjun mũ gé sir. Ag tỹ ón kũ ti ki vẽn h prũ fón ke jẽmẽ sór vẽ. Kĩ ag tóg ti mỹ: “ěg tỹ ěg prũ fi mỹ: ha tĩg, he tag mỹ kórég nỹ?” he mũ. ³ Kĩ tóg: “*Moisés* vỹ ãjag mỹ hẽ ri ké?” he mũ. ⁴ Kĩ ag tóg: “ã tỹ ã prũ fi fón sór kũ fi mỹ vẽn h rán kũ nĩm nĩ, fi tỹ kar kũ tĩg jé, he ja tóg nĩ,” he mũ.

⁵ Hã ra tóg ag mỹ: “ãjag jykre kórég nỹtĩn kũ, hã kũ tóg ãjag mỹ tag tó ja nĩ,” he mũ. ⁶ “Topẽ tỹ nén kar han ve ki tóg ti mré fi han,” he tóg. ⁷ “Hã kũ ãn gré tóg ti prũ fi to ti panh ré kũ tĩ mũ, ti mỹnh fi ré kũ tóg tĩ mũ gé, ti prũ fi mré. ⁸ Fi mré tóg tỹ ãn pir nĩ sir, he ja tóg nĩ, Topẽ ti. Hã kũ fag tóg tỹ ãn pir nỹtĩ. Fag pijé tỹ ãn régre nỹtĩ’. ⁹ Hã kũ fag tỹ vẽn h kãpãm tũg nĩ. Û mỹ: “ha ã prũ fi fón,” he tũg nĩ. Topẽ tỹ fag tỹ ãn pir há vẽ mỹr,” he tóg.

¹⁰ Ag tỹ ãn kã tánỹtĩn kũ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ki jẽmẽ mãn mũ, vẽn h prũ fón ke to. ¹¹ Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ãjag prũ fi fón kar kũ ãn tỹ prũg mãn kũ ãjag prũ tũ fi vẽ, ha mẽ,” he mũ. ¹² “Kỹ fi tỹ fi mén fón kar ãn tỹ mén mãn kũ fi mén tũ vẽ gé,” he tóg.

*Jesus tỹ gĩr mỹ vĩ há han
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)*

¹³ Jo fag tóg gĩr tatĩ kãmũ mũ, *Jesus* tỹ ti nĩgé tỹ ag mẽ jé. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg fag to jũ mũ.

14 Kÿ tóg vég mũ, kÿ tóg ti mré mũ tĩ ag to jũ mũ. “Vĩ tũg nĩ, gĩr ag mẽ. Gĩr fag tỹ iso kãmũ kamẽg tũg nĩ. Û tỹ ge hã vỹ Topẽ krêm nỹtĩ nĩ, ti tũ vỹ tỹ fag nỹtĩ,” he tóg. 15 “Sỹ ke há vễ. Gĩr ag vỹ iso hapẽ nỹtĩ. Ûn kāsir tag fag ri ke nỹtĩm nĩ. Ke tũ nĩ mũ ra ãjag tóg fag jãvo venh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg.

16 Kÿ tóg gĩr nunh jagma ti pẽ fón mũ sir. Ti nĩgẽ tỹ tóg ag mẽ kãn mũ sir. Fag to tóg Topẽ mré vĩ mũ sir.

Ûn riko kãme
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Kÿ *Jesus* tóg tĩg mãn mũ gé sir. Hã ra kyrũ ù tóg ti to vễnhvãg kãtĩ mũ, kÿ tóg ti jakrĩ tỹ jẽ mũ, kÿ tóg ti mẽ: “*Senhor*, hapẽ ã tóg jẽ,” he mũ. “Sỹ inh rĩr krÿg ja tũ venh há tóg tĩ. Kÿ inh hÿn vễjykre há tỹ ne han mũ?” he tóg.

18 Kÿ *Jesus* tóg ti mẽ: “ã tỹ ne jé inh mẽ: há ã tóg jẽ, he nễ?” he mũ. “Ëg pijé há nỹtĩ'. Topẽ hã ne ti pir mẽ há nĩ,” he tóg. 19 “Topẽ tỹ nén to ãg jyvẽn mũ ki kanhró ã tóg nĩ, hã vỹ: ù tén tũg nĩ, ã prũ tũ fi mré nỹ tũg nĩ, nén ù pēju tũg nĩ, ù to ón tũg nĩ, ù tũ to én tũg nĩ, ã nỹ mré ã jóg kamẽg nĩ, he mũ,” he tóg ti mẽ.

20 Hã ra tóg ti mẽ: “tag kar ki sóg króm kãn, isĩn kã,” he mũ.

21 Kÿ tóg ti ki ãvãnh mũ, ti to há nĩn kÿ. “Nén ù pir vỹ tũ nĩ ver,” he tóg mũ. “Ã tũ kar vãm tĩg, ã tỹ ùn jagtar ag mẽ vin jé, jãnkamy ti. Kÿ ã tóg kãnhkã tá tũ mág nĩ sir. Kar kãtĩg nĩ, ã tỹ inh mré tĩg jé,” he tóg. 22 Kÿ *Jesus* vĩ tag tóg ti mẽ vễnh mẽ tĩ. Fe kaj tĩ tóg mũ sir, ti tũ e nĩn kÿ.

²³ Kÿ tóg vĕnh pĕnĭn ĕvĕnh kÿ ti mré mŭ tĩ ag mÿ: “jagy ti nĩ, ũn riko tÿ Topĕ tÿ tÿ ĕg pĕ'i nĩ venh ke ti,” he mŭ. ²⁴ Kÿ ti vĩ tóg ti mré mŭ tĩ ag mÿ e tĩ. Hĕ ra tóg ag mÿ ke mĕn mŭ. “Inh krĕ’,” he tóg. “Jagy tĕvĩ ti nĩ, mÿr, ĕg tÿ Topĕ tÿ tÿ ĕg pĕ'i nĩ venh ke ti,” he tóg. ²⁵ “Kÿ tóg ũn riko ag mÿ jagy han tĩ. Kĕvĕru pĕnĩ sór vÿ prĕj nor fĩn kutĕ tŭ nĩgtĩ mÿr,” he tóg. “Ti tÿ fĩn kutĕ há nĩ ra tóg há tĩ vĕ, ũn riko ag tÿ Topĕ tÿ tÿ ĕg pĕ'i nĩ venh ke ti,” he tóg.

²⁶ Kÿ tóg ag mÿ e pĕ tĕvĩ tĩ. “Kÿ ũ hÿn kren ke tŭ pĕ nĩ,” he ag tóg, jagnĕ mÿ.

²⁷ Kÿ tóg ag mÿ: “ĕprĕ ke ag vÿ vĕnh kren han ki kagtĩg nÿtĩ,” he mŭ. “Ag jĕvo Topĕ tóg ĕg krenkren han ki kanhró nĩ. Topĕ hĕ tóg nĕn kar han ke ki kanhró nĩ inhĕ,” he tóg.

²⁸ Kÿ *Pedro* tóg ti mÿ: “ha vé, ĕg tÿ nĕn ũ kar ré kÿ ĕg tóg ĕ mré mŭ mŭ,” he mŭ.

²⁹ Kÿ tóg: “sÿ ke há vĕ. Ājag kĕ mĩ ũ tóg kejĕn isugrĩn ti jamĕ ré kÿ tĩ mŭ, ti jĕvy ag, ti kĕke ag, ti ve fag, ti mÿnh fi, ti panh ti, ti krĕ ti, ti japÿ ré kÿ ke gé, vĕnh vĩ sér tugrĩn,” he tóg. ³⁰ “Ēn vÿ tóg sir vĕnh kato ũ tÿ 100 (ke) venh ke mŭ, ũri hĕ ra, hĕ vÿ: ĕmĕ kar, jĕvy kar, kĕke kar, ve kar, mÿnh kar, ĕpÿ kar ve jé tóg ke mŭ. Hĕ ra ag tóg ti vóg kónĕn ke mŭ gé. Kar kÿ tóg vĕhĕ sir rĩr krÿg ja tŭ venh ke mŭ gé,” he tóg. ³¹ “Jĕvo tag ki ũn mĕg ũ tÿ tá tĕrenh ke vĕ, kÿ tag ki ũn kĕsir ũ tÿ tá jĕprynĕ ke vĕ,” he tóg.

Jesus tÿ ti jagtar ke tó mĕn
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

³² Kar kÿ *Jesus* tóg ti mré mŭ tĩ ag mré tĩ nĩ sir, *Jerusalém* ra. Ag jĕmĩ tóg tĩ nĩ. Hĕ ra tóg ag mÿ e tĩ. Mŭmĕg ag tóg mŭ sir. Kÿ tóg ũ tÿ 12 (ke) ag mÿ ti tÿ

nén venh ke mũ ãn kãmén mãn mũ, vyr mỹ. ³³ “Ha vé, *Jerusalém* ra ãg tóg mũ mũ,” he tóg. “Ëprã ke fi kósín ãn vỹ jagtar ke mũ. Inh hã vễ. Ôn kỹ Topê tũ to pã'i ag tóg ag tỹ isỹ nén han sór mũ ãn han ke mũ,” he tóg. “Ag tỹ iso: “ter jé tóg ke mũ,” henh ke vễ, kỹ ag tóg fóg ag mỹ inh fẽg ke mũ. ³⁴ Kỹ fóg ag tỹ iso é henh ke vễ. Ag tỹ iso sug ke vễ. Ag tỹ inh mrãnmrãn ke vễ. Isén ke ag tóg ke mũ. Hã ra isóg kurã tâgtũ ki rĩr mãn mũ sir,” he tóg.

Tiago mré João ag tỹ tỹ pã'i jẽ sór
(Mt 20.20-28)

³⁵ Kỹ *Tiago mré João* ag tóg ti kukãm mũ mũ, *Zebedeu* krẽ ag. “*Senhor*, ãg mỹ ãg tỹ nén to vĩ mũ tag ti han,” he ag tóg. ³⁶ Kỹ tóg ag mỹ: “ne nẽ,” he mũ. ³⁷ Kỹ ag tóg ti mỹ: “kejẽn ã tóg tỹ pã'i nĩnh mũ,” he mũ. “Kỹ tóg sỹ ã pẽgja tá nĩnh há tĩ vễ,” he tóg, jo ù tóg: “sỹ ã jakãnh tá nĩnh há tóg tĩ vễ,” he mũ gé. “Ëg tỹ ã rã hã nỹtĩnh há tóg tĩ vễ, ã tỹ tỹ pã'i nĩn kỹ,” he ag tóg.

³⁸ Hã ra tóg ag mỹ: “ãjag tỹ nén to vĩ mũ ki kagtũg ãjag tóg nỹtĩ,” he mũ. “ãjag mỹ inh ri kén jagtar sór mũ'? ãjag mỹ ãjag jagtar jagy han kỹ to krónh kenh ke tũ nĩ vỹ?” he tóg.

³⁹ Kỹ ag tóg: “hỹ, ke jé ãg tóg ke mũ,” he mũ. Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “hỹ, jagtar jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén,” he mũ. “Vẽsỹrẻnh jé ãjag tóg ke mũ, inh ri kén. ⁴⁰ Hã ra isũ tũ vễ, sỹ ãjag mỹ: ha inh pẽgja tá nĩ, ha inh jakãnh tá nĩ, he jé. Û tỹ inh rã nỹtĩnh ke mũ ãn ag hã tỹ inh rã nỹtĩnh ke vễ,” he tóg.

⁴¹ Hã ra ù tỹ 10 (ke) ag tóg mẽg mũ, kỹ ag tóg ag to jũ mũ sir. ⁴² Kỹ tóg ag jé prẻr kãn kỹ ag mỹ: “fóg tỹ

pã'i ag jykre ki kanhró ãjag tóg nýtĩ,” he mũ. “Vẽnh kar jëgnëg ag tóg tĩ, kÿ ag mág ag tóg vënh kar mÿ: gem nĩ, ge tũg nĩ, he tĩ, ví tar han kÿ. ⁴³ Ag ri ke han tũg nĩ. ãjag mÿ tÿ ùn mág nýtĩ sór mũ? Kÿ tÿ jagnë mÿ rãnrãj tĩ ri ke nýtĩm nĩ. ⁴⁴ ãjag mÿ tÿ pã'i nýtĩ sór mũ? Kÿ tÿ jagnë krëm ke nýtĩm nĩ, tÿ ùn kãsir ri ke nýtĩm nĩ. ⁴⁵ Hã kÿ sóg ù mÿ rãnrãj tĩ tũ nĩ gé. Sÿ tÿ ãjag mÿ rãnrãj tĩ nĩ jé sóg kãtĩg. Tÿ sóg ëprã ke fi kósín nĩ. Hã kÿ sóg vënh kar jagfy ter ke mũ, sÿ ag krenkren han jé,” he tóg.

*Ûn kyvó tÿ há' he
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)*

⁴⁶ Kejën tóg ti mré mũ tĩ ag mré ëmã tÿ *Jericó* tá jun mũ. Ag tÿ *Jerusalém* ra mũ vë. Kÿ ag tóg *Jericó* ki pa mũ gé. Vënh e tãví tóg ag mré mũ mũ. Hã ra ag tóg ùn kyvó vég mũ. *Bartimeu* vë, *Timeu* kósín vë. Ëpry kri nĩ kÿ tóg vënh kar mÿ: “inh mÿ nén ù nĩm,” he nĩgtĩ. ⁴⁷ Ën tóg *Jesus* tÿ ëmĩn jagma tĩg mëg mũ sir. Kÿ tóg prër mũ sir. “!..*Jesus*!..!” he tóg. “!..*Davi* krë'krë!..! !..Ijagãgtãn ra..!” he tóg. ⁴⁸ Hã ra ag tóg ti to jũgjũ kÿ “më kã nĩ nĩ,” he mũ. Hã ra tóg prër mãn', prër mãn', he mũ. “!..*Davi* krë'krë!..!” he tóg. “!..Ijagãgtãn ra..!” he tóg.

⁴⁹ Kÿ tóg ti to krÿg he mũ. Kÿ tóg ti jé prër mũ sir. Kÿ ag tóg ti mÿ: “ã fe tÿ há' hé, jëg ra, ã jé tóg prër mũ,” he mũ. ⁵⁰ Kÿ tóg ti pãritó fón kÿ jëgnë mũ sir. *Jesus* to tóg tĩ mũ sir.

⁵¹ Kÿ tóg ti mÿ: “inh ã tÿ hë ri kenh mũ?” he mũ. Kÿ tóg: “*Senhor*, sÿ venh há tóg tĩ,” he mũ. ⁵² Kÿ tóg: “hej, ã tÿ há' henh ke në ha, ã tÿ inh ki rã tugrĩn”

he mũ. Kĩ tóg vēsỹmér êvãnh há' he mũ sir, kĩ tóg ti nón tĩ mũ sir, êpřy jagma.

11

Jesus tỹ Jerusalém tá jun

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jo 12.12-19)

¹ Vãhã ag tóg *Jerusalém* to hã nỹtĩ. Kĩ ag tóg êmã tỹ *Betânia* tá junjun vén mũ, êmã tỹ *Betfagé* tá, krĩ tỹ *Oliveiras* tá ke gé. Kĩ *Jesus* tóg ti mré mũ tĩ régre ag jěgně kĩ ag mỹ: ² “ha êg jo êmã nĩ ên ra mũjěg,” he mũ. “ Tá ãjag tóg *burrica* fi krě venh ke mũ. Se kĩ tóg jě. Ũ vỹ ver ti kri nĩ ja tũ nĩ. Ti kavãn kĩ ti pére kãmũm nĩ,” he tóg. ³ “Hěn ri ke mũn ag tóg ãjag mỹ: ãjag tỹ ne jé ti kavãn ně? henh ke mũ. Kĩ ag mỹ: êg *Senhor* tóg ti ve sĩ han sór mũ, kãnhmar tóg ti jěně mãn mũ, hem nĩ,” he tóg.

⁴ Kĩ ag tóg mũ mũ sir. *Burrica* fi krě vég ag tóg mũ. Jãnkã rã tóg se kĩ jě. Kĩ ag tóg ti kavãg mũ sir. ⁵ Kĩ ag tóg ag mỹ: “ãjag tỹ ne jé *burrica* sĩ kavãn ně?” he mũ.

⁶ Kĩ ag tóg *Jesus* tỹ ag mỹ nén tó ja ên ti tó mũ. Kĩ ag tóg: “ha ma mũjěg ge,” he mũ. ⁷ Kĩ ag tóg *burrica* krě ma mũ mũ sir, *Jesus* to. Ag kur tỹ ag tóg ti kri kugjén mũ, kĩ tóg kri nĩ mũ sir. ⁸ Kĩ věnh kar tóg êpřy kri ag kur kugjén mũ sir, jo ũ ag tóg ka féj kre kĩ ti jo vãvãm mũ gé. ⁹ Kĩ ũ ag tóg ti jãmĩ mũ mũ, jo ũ ag tóg ti nón mũ mũ. Ên ag tóg přěnrěr mũ sir. “!..*Viva*..! !..pã'i vỹ êg tá jun, êg *Senhor* mág tỹ ti jěněn kĩ..! ¹⁰ !..*Sér* tãvĩ tóg tĩ..! !..Êg pã'i vě mỹr, êg jógjóg tỹ *Davi* ri kén..! !..*Topě* tá tóg kãtĩg, ũ tỹ kynhmỹ nĩ ên tá, *viva*..!” he ag tóg mũ, přěnrěr kĩ.

¹¹ Gen kŷ tóg *Jerusalém* ra rã mũ sir, Topê ãn ra. Kŷ tóg nén kar ki êvãnh mũ, kar kŷ tóg rãké ra *Betânia* ra tĩg mãn mũ, ù tŷ 12 (ke) ag mré.

Ka tŷ figueira
(Mt 21.18-19)

¹² Tŷ vaj kŷ, ag tŷ *Betânia* tá kãmũ kŷ tóg kókĩr mũ.
¹³ Kŷ tóg ka tŷ *figueira* féj vég mũ. Kŷ tóg to tĩ mũ, ti kanê ko jé. Tá jun kŷ tóg ti féj tâvĩ vég mũ, ti kanên ke pétêm tũ nĩn kŷ. ¹⁴ Kŷ tóg *figueira* ên mŷ: “ù tóg ã kanê ko mãn ke tũ nĩ ha,” he mũ. Hã ra ti mré mũ tĩ ag tóg ti vĩ mễg mũ.

Jesus tŷ Topê ãn krêm ag pan
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jo 2.13-22)

¹⁵ Kŷ ag tóg mũ mãn kŷ *Jerusalém* tá junjun mũ sir. Topê ãn ra tóg rã mũ. Tá tóg nén ù vêne he tĩ ag ve kŷ ag pan kãn mũ sir, nén ù kũmpra he tĩ ag ke gé. Topê ãn krêm ag tóg nén kar kygĩãm tĩ, jãnkamy *trocar* he ag tĩ gé. Ag *mesa* tŷ tóg vyryn ke mũ, *Jesus* ti. Sórãg vêne he tĩ ag nĩgnĩ jafã tŷ tóg vyryn ke mũ gé sir. ¹⁶ Kŷ tóg ag tŷ Topê ãn fĩn nén gé mũ kamễg mũ gé sir. ¹⁷ Kŷ tóg ag mŷ: “Topê vĩ rá to jykrén nĩ,” he mũ. “Inh ãn jiji hã vŷ: *nação* kar tŷ Topê mré vĩ jafã, he mũ, he tóg, Topê vĩ rá ki. Hã ra ãjag tóg krêm nén kar pigju mũgtĩ,” he tóg.

¹⁸ Hã ra Topê tũ to pã'i ag vŷ *Jesus* vĩ mễg mũ. Kŷ ag tóg: “êg hŷn hê ri ken kŷ ti tén ke mũ?” he mũ. Hã ra ag tóg ti kamễg mũ. Vênh kar mŷ tóg há tĩ, ti vĩ ti. Hã kŷ ag tóg ti vóg tũ nĩ sir.

¹⁹ Kutyg kŷ ag tóg êmã mág ki pa mãn mũ sir.

Ka tŷ figueira tóg
(Mt 21.20-22)

²⁰ Tỹ vaj kỹ ag tóg ãmã mág ãn ra mũ mãn mũ sir. Mũ kỹ ag tóg sir ka tỹ *figueira* ãn ve mãn mũ, hã ra tóg tóg ja nĩ, ti jãre mré hã. ²¹ Kỹ *Pedro* tóg *Jesus* vĩ ja ãn mũ ãkrén kỹ ti mỹ: “ha vé, *Senhor*,” he mũ. “Ã vĩ ja ãn hã vẽ. Ã tỹ ka tỹ *figueira* mỹ vĩ kónãn ja ãn vỹ tóg ja nĩ,” he tóg.

²² Kỹ tóg ag mỹ: “Topẽ ki ge pẽ han nĩ,” he mũ. ²³ “Sỹ ke há vẽ: kejẽn ãjag tóg krĩ mỹ: ha goj nig ki ráj kutẽ, henh ke mũ. Kỹ tóg ki ráj ke mũ, ãjag tỹ ãjag fe tỹ: ti mỹ ki ráj mũ vỹ? he tũ nĩn kỹ,” he tóg. ²⁴ “Hã kỹ sóg ãjag mỹ ke mũ. ãjag tỹ Topẽ mỹ nén ù to vĩ kỹ to: han jé tóg ke mũ, hem nĩ, kỹ ãjag tóg venh ke mũ sir,” he tóg.

²⁵ “Ãjag tỹ kejẽn Topẽ mré vĩ kỹ, ãjag tỹ ù to jũ mũ mũ ãkrén kỹ, ti mỹ vẽn pãte fón nĩ. ãjag tỹ gen kỹ tóg vẽn kato ãjag mỹ vẽn pãte fón ke mũ gé, ãg jóg mág tỹ kanhkã tá nĩ ti. ²⁶ ãjag tỹ hã ra ag mỹ vẽn pãte fón tũ nĩn kỹ ãg jóg mág vỹ vẽn kato ãjag mỹ vẽn pãte fón ke tũ nĩ gé,” he tóg.

Jesus tỹ ù tỹ ti jẽnẽg mũ tó tũg
(Mt 21.23-27; Lc 20.1-8)

²⁷ Kỹ ag tóg mũ mãn kỹ *Jerusalém* tá junjun mãn mũ sir. Topẽ ãn ra tóg tĩ mũ. Kỹ Topẽ tũ to pã'i ag tóg ti venh kãmũ mũ. ²⁸ “Û nỹ ã mỹ: tag han nĩ, hé? Û nỹ ã jẽnẽ?” he ag tóg.

²⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ki sóg jẽnẽnh ke mũ gé, vẽn kato,” he mũ. “ãjag tỹ inh mỹ tó há han kỹ sóg ãjag mỹ ù tỹ inh jẽnẽg mũ tónh ke mũ gé,” he tóg. ³⁰ “*João* vỹ ag kygpég tĩ ja nĩgtĩ. Ti mỹ kanhkã tá vỹjyre han, ãprã vỹjyre vó? Û nỹ ti jẽnẽ?” he tóg.

³¹ Kĩ ag tóg jagně mĩ: “ĕg tĩ ti mĩ: Topě tĩ ti jěně ja vĕ, hen kĩ tóg ĕg mĩ: ājag tĩ ne jé ti vĩ kri fi ja tũ nĩ nĕ? henh ke mũ. ³² Ĕg tĩ hã ra ti mĩ: ĕprã ke jykre ja vĕ, hen kĩ tóg vĕnh mĩ nĩ gé,” he ag tóg, ag tĩ vĕnh kar kamĕg kĩ. Vĕnh kar tóg *João* to: “Topě vĩ tó tĩ pĕ ja vĕ,” he tĩ. ³³ Hã kĩ ag tóg ti mĩ: “ĕg pijé ki kanhró nĩtĩ,” he mũ. Ón kĩ ag tóg ke mũ. Kĩ tóg ag mĩ: “kĩ sóg ājag mĩ ũ tĩ inh jĕnĕg mũ tónh ke tũ nĩ gé,” he mũ.

12

*Ũ mĩ rãnrãj tĩ kórég ag
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)*

¹ Kĩ tóg ag kanhrãn kĩ ag mĩ: “kejĕn ũ tóg *uva* krãn mũ. Pĕnĩn tóg rón mũ, kã ki tóg kũm mũ, *uva* jĕgmĩ jafã han jé. Ki tóg pãjó han mũ gé,” he mũ. “Kĩ tóg ũ tĩ ki rĩr tĩ ag mré to jykren kar kĩ tĩ mũ, ga ũ ra, ag tĩ ti jo ki rĩr jé. ² Ti tĩ kejĕn kanĕn kĩ tóg ag mĩ, ti mĩ rãnrãj tĩ ũ jĕnĕg mũ, ag tĩ ti mĩ *uva* vĕnh kãpãm jé. ³ Hã ra ag tóg ti kãgmĩg mũ sir. Ti mrãnmrãn ag tóg mũ sir. Kĩ ag tóg ti mĩ: “ha tĩg,” he mũ sir, ti mĩ nĕn ũ nĩm mĕ kã.

⁴ Kĩ tóg ag mĩ ti mĩ rãnrãj tĩ ũ jĕnĕ mãn mũ gé sir, kĩ ag tóg ti krĩ ki tãnh mũ sir, ti to é he kĩ. ⁵ Kĩ tóg ag mĩ ũ jĕnĕ mãn mũ gé sir, hã ra ag tóg ti tén mũ gé sir. Ti mĩ rãnrãj tĩ kar to ag tóg jũ mũ, ũ mrãnmrãn ag tóg, ũ tén ag tóg.

⁶ Kĩ hã ra ũ tóg kĕn mũ. Hã ra ti kósin vĕ. Ti fe pĕ vĕ hã ra. Kĩ tóg vãhã ag mĩ ti jĕnĕg mũ sir. “Hĕn ri ke mũn ag inh kósin kamĕg mũ,” he tóg.

⁷ Ti tĩ tá jun kĩ ag tóg jagně mĩ: “kejĕn ĕkré kar vĩ tĩ ti tũ nĩnh mũ, ha vem nĩ. Mũ nĩ, ti tén jé, ti tũ

tag tỹ tỹ ěg tũ nỹ jé,” he mũ. ⁸ Kỹ ag tóg ti kãgmĩ kỹ ti tén mũ sir. Ró pãte ag tóg ti fón mũ sir,” he tóg.

⁹ “Kỹ ěkré tỹ tũn mũ ěn hẽ ri kenh ke mũ? Jun jé tóg ke mũ, ti mỹ rãnrãj tĩ ag kãgtén jé. Kỹ tóg ěkré ki rĩr tĩ ù ag mỹ finh ke mũ, ti tũ ti,” he tóg.

¹⁰ Kỹ tóg ag mỹ: “Topẽ vĩ rá tag to jykrén nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Pó fón ag tóg, pó tỹ ãn han tĩ ag. Ag mỹ tóg kórég ja nĩ. Hã ra Topẽ tóg pó ěn hã tỹ ãn nũna han mũ. ¹¹ Topẽ tỹ há vẽ, hã kỹ tóg ěg mỹ e tĩ, ěg tỹ ven kỹ, he tóg, Topẽ vĩ tỹ rán kỹ nĩ ki,” he tóg ag mỹ.

¹² Kỹ ag tóg ki kanhró nỹtĩ. Ag kato tóg tag tó ja nĩ. Hã kỹ ag tóg ti se sór mũ. Hã ra ag tóg vênh e ěn kamẽg mũ. Kỹ ag tóg ti ség tũ nĩ. Ti ré kỹ ag tóg mũ mũ sir.

Ěg tỹ imposto kajãm ke

(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

¹³ Hã ra ag tóg ti to *Fariseu* ù ag jẽgnẽg mũ gé sir, pã'i tỹ *Herodes* mré ke ù ag ke gé, ag tỹ ti vĩ to ti se jé. ¹⁴ Ag tỹ ti tá junjun kỹ ag tóg ón kỹ ti mỹ: “*Senhor*, ã jykre kuryj nĩ ki kanhró ěg nỹtĩ,” he mũ. “Vẽjykre pir hã han ã tóg tĩ, vênh kar mỹ. Hã kỹ ã tóg Topẽ japry to ěg kanhrãn há han tĩ. Mỹ há nỹ', ěg tỹ *governo* mỹ jãnkamy nĩm ke ti', *imposto* kajãm ke ti'? ¹⁵ Ěg mỹ hỹn nĩm mũ', vó mỹ vó?” he ag tóg. Hã ra *Jesus* tóg ag jykre régre nỹtĩn ki kanhró nĩ. Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg ón kỹ inh ki jẽmẽ sór mũ',” he mũ. “Inh mỹ jãnkamy jun, sỹ ve jé,” he tóg. ¹⁶ Kỹ ag tóg ti mỹ ù jun mũ sir. Kỹ tóg: “ũ jiji nỹ kã nĩ? Û kãgrá nỹ kã nĩ?” he mũ. Kỹ ag tóg ti mỹ: “pã'i mág tỹ *imperador* kãgrá vẽ,” he mũ.

17 Kÿ tóg ag mÿ: “kÿ pâ'i mág mÿ ti tũ nĩm nĩ, hã ra Topẽ mÿ ti tũ nĩm nĩ gé,” he mũ. Kÿ ti vĩ tóg ag mÿ e tĩ. Ag tÿ nén ù to ti senh ke mũ vég tũ ag tóg nĩ.

*Ëg tÿ Ëg ter ja tá vÿn kenh ke
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)*

18 Kÿ *Saduceu* ag tóg ti tá junjun mũ gé, ti ki jẽmẽ jé. Hã ra *Saduceu* ag tóg: Ëg ter ja tá Ëg vÿn kenh ke tũ nĩ,” he tĩ. Kÿ ag tóg ti mÿ: 19 “*Senhor, Moisés* tóg Ëg mÿ vëjykre tag nĩm ja nĩ, ha mẽ,” he mũ. “Ëg mÿ tóg: ã régre tÿ ti krẽ tũ ra ter kÿ ti prũ fi tÿ prũg nĩ, ã tÿ ã régre mÿ ã krẽ han jé, fi ki, he ja nĩ,” he ag tóg.

20 “Kÿ ù tÿ jagnẽ mré pafa ja tÿ 7 (ke) ag vÿ nÿtĩ ja nĩgtĩ. Ag kãke tóg prũg mũ, hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ sir. 21 Kÿ ti jãvy tóg fi tÿ prũg mũ, hã ra tóg ti kósin tũ ra ter mũ gé sir. Kÿ ti jãvy ù vÿ fi tÿ prũg mũ gé. 22 Hã ra ag kar tóg fi kósin tũ ra kãgter kãn mũ sir, ag kãke ti nón, ù tÿ 7 (ke) ãn ag. Kejẽn fi tóg vãhã ter mũ gé sir. 23 Kÿ fag kãgter ja tá vÿnvÿn ke kÿ fi hÿn mén tÿ 7 (ke) nĩnh mũ vë. Ag kar vÿ fi tÿ prũg ja nĩgtĩ. Hã kÿ tóg vënh mÿ nÿ, ag tÿ: rĩr mãn jé Ëg tóg ke mũ, hen kÿ,” he ag tóg.

24 Hã ra tóg ag mÿ: “ãjag pijé Topẽ vĩ tÿ rán kÿ nĩ ki kanhró nÿtĩ,” he mũ, “Topẽ jykre ki kagtũg ãjag nÿtĩ. Hã kÿ ãjag tóg kygnẽ ja nĩ. 25 Ëg tÿ Ëg ter ja tá vÿn ke kÿ Ëg tóg tÿ Topẽ tÿ jëgnẽ jafã ag ri ke nÿtĩnh mũ, kanhkã tá. Kÿ Ëg prũg ke tũ nĩ. Mén ke tũ fag nĩ gé,” he tóg. 26 “Topẽ vĩ ù to jykrén nĩ. Topẽ tóg vãnh pũr kã ki *Moisés* mÿ: “*Abraão* vÿ iso: Topẽ, he tĩ, *Isaque* ke gé, *Jacó* ke gé,” he ja nĩ. Kãgter ag huri, hã ra Topẽ tóg: “tÿ inh ag Topẽ nĩ,” he ja nĩ, ag kãgter mũ ra. 27 Hã kÿ ag tóg rĩnrĩr nÿtĩ mÿr. Topẽ vÿ tÿ ùn

rĩnrĩr nỹtĩ ag hã kri ke nĩ,” he tóg, *Saduceu* ag mỹ. Kĩ ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ.

Topẽ tỹ ẽg jyvẽn kãfór

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸ Hã ra Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ù tóg tá jun mũ gé sir. Kĩ tóg *Jesus* tỹ *Saduceu* ag mỹ tó há han ja ẽn mẽg mũ. Hã kũ tóg: “Topẽ tỹ ẽg jyvẽn tỹ hẽ nỹ hỹn ti tỹ ẽg jyvẽn kar kãfór nỹnh mũ?” he mũ.

²⁹ Kĩ tóg ti mỹ *Moisés* tỹ ag jyvẽn ja tó mũ, hã vỹ: “ha mẽ, *povo* tỹ *Israel*! Ẽg pã'i vỹ tỹ Topẽ nĩ, ẽg pã'i vỹ tỹ ùn pir nĩ. ³⁰ Topẽ to, ẽg jóg mág to há tãvĩ nỹtĩm nĩ! Ti ki ge há han nĩ! Ti to jykre pir nỹtĩm nĩ, krĩ pir! Ti to tar nỹtĩm nĩ! Ẽ tỹ kãfór nỹn hã vẽ,” he mũ.

³¹ “Kỹ ù tóg hã ri ke nĩ gé, hã vỹ: ãjag régre ki rĩr há nỹtĩm nĩ, ãjag tỹ vẽn ki rĩr há han ri ke, he mũ. Ti tỹ ẽg jyvẽn ù pijé tag kãfór nĩ,” he tóg,

³² Kĩ Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ẽn tóg ti mỹ: “ke tóg tĩ. Ẽ tỹ ke há vẽ. Pir ti nĩ, Topẽ ti, ù pijé ti ri ke nĩ,” he mũ. ³³ “Ẽg jé ti to fe há nỹtĩ, ẽg jé ti to krĩ há nỹtĩ gé, jykre pir ke gé. Ẽg jé ti to tar nỹtĩ gé. Ẽg jé ẽg régre ki rĩr há nỹtĩ gé, ẽg tỹ vẽn ki rĩr há han ri ke,” he tóg. “Tag tóg ti tỹ ẽg jyvẽn kãfór nĩ. Ẽg tỹ Topẽ mỹ nén ù pũn kãfór tóg nĩ gé,” he tóg.

³⁴ Kĩ tóg ti tỹ tó há nĩ ve kũ ti mỹ: “Tó há han ã, kũ ki króm kãn sórm nĩ,” he mũ. Kar kũ ù tóg *Jesus* ki jẽmẽ mãn tũ nĩ sir. Ti kamẽg ag tóg mũ sir.

Cristo tỹ tỹ Davi krẽ'krẽ nĩ ra ti kãfór nĩ

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵ Kĩ *Jesus* tóg Topẽ ãn krẽm ag kanhrãn kũ ag mỹ: “Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag tóg: *Cristo* vỹ tỹ vãsỹ ẽg pã'i mág tỹ *Davi* krẽ'krẽ ag kã ù nĩ,” he mũ. “To há

han ag tóg. ³⁶ Hã ra *Davi* vỹ *Cristo* to: Topẽ vỹ inh *Senhor* mỹ: “nĩ ra ver, inh pẽgja tá,” he ja nĩ. “Sỹ ver ã kato vãsãnsãn mũ ag sigsenh ke vễ, he ja tóg nĩ, Topẽ kuprĩg tỹ ti krĩn kỹ. ³⁷ Hã kỹ *Davi* tóg *Cristo* to: inh *Senhor* vễ, he ja nĩ. Ti tỹ tỹ ti krẽ'krẽ nĩ ra ti mỹ tỹ ti kri ke nĩnh ke mũ vễ'?” he tóg. Hã ra ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ. Ti vĩ tag tóg vễnh kar mỹ há nỹ.

Ón kỹ Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag jagtar ke
(*Mt 23.1-36; Lc 20.45-47*)

³⁸ Kỹ tóg: “ón kỹ Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag kamẽg nĩ,” he mũ. “Kur kaja e rĩnh (ka)mẽ ag nỹtĩ. Kỹ tóg vễnh kar tỹ ag to: pã'i mág ag vễ, hen kỹ ag mỹ sér tĩgtĩ,” he tóg. ³⁹ “Ëg tỹ vễnh kanhrãn jafã krẽm ag tóg vễnh kãpãm kỹ nỹtĩgtĩ. Fénhta ki ag tóg jẽn vén tĩ, ag tỹ tỹ ùn mág nỹtĩn kỹ,” he tóg. ⁴⁰ “Hã ra ag tóg ùn mén ter ja fag tũ mãn kãn tĩ. Fag tũ mãn kãn kỹ ag tóg ón kỹ Topẽ mré vĩ mág han mũgtĩ, ẽg tỹ ag to: “ùn há vỹ tỹ ag nỹtĩ,” he jé. Hã to ag vễsỹrénh mág tãvĩ han ke mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

Ûn jagtar fi tỹ fi tũ vin kãn
(*Lc 21.1-4*)

⁴¹ Kỹ tóg kejẽn Topẽ ãn tá jãnkamy vin jafã ra hã nĩ mũ. Kỹ tóg ag tỹ kã ki nén vin mũ vég mũ sir. Ûn riko ag tóg jãnkamy mág tỹ kã ki vin mũ. ⁴² Kỹ ùn jagtar fi vỹ tá jun mũ gé, ùn mén ter ja fi. Hã ra fi tóg jãnkamy kãsir régre hã vin mũ sir, hã vỹ: 1 *centavo*, he mũ.

⁴³ Kỹ tóg ti mré mũ tĩ ag jé prẽr kỹ ag mỹ: “ve ra ha. Ûn riko tỹ vin kãfór han fi tóg, fi tũ sĩ hã ra,” he mũ. “Tỹ nén ù tũ fi tóg nĩ. Fi mén vỹ hur ter. ⁴⁴ Kỹ

fi tóg fi tũ vin kãn ja nĩ, fi jẽn mré hã. Jãvo ùn riko ag vỹ ag tũ ke hã tỹ Topẽ mỹ vin mág tí. Hã ki fi tóg ag tỹ nĩm kãfór han, fi tỹ nĩm sĩ pẽ han mũ ra. Ki hã sóg tó mũ mỹr,” he tóg.

13

Ëg jagtar ke

(Mt 24.1-14; Lc 21.5-19)

¹ Kĩ tóg Topẽ ãn tá kãkutẽ mũ sir. Re tá ti mré tí ù tóg ti mỹ: “ve ra ha, *Senhor*,” he mũ. “Pó sĩnvĩ tãvĩ tỹ tóg há nỹtĩ, ãn tag ti”, he tóg, Topẽ ãn to. ² Hã ra tóg ti mỹ: “ã mỹ ãn mág tag ti vég mũ'? Kejẽn pó tag tóg jagnẽ kri nỹtĩ mãn ke tũ nĩ. Ag rãnhràj kãn ke vẽ,” he mũ.

³ Kar kỹ tóg krĩ tỹ *Oliveiras* ra tĩg kỹ tá nĩ nĩ sir, Topẽ ãn kakãm. Kỹ *Pedro, Tiago, João, André* ag tóg ag pin kỹ ti mỹ: ⁴ “ëg mỹ ag tỹ kókén ke kurã ti tó. Ëg ne ve kỹ ti kurã ki kanhró nỹtĩnh mũ? Kurã tỹ hẽ ki ãg hỹn tag venh ke mũ?” he mũ.

⁵ Kĩ tóg ag mỹ: “ker ù ãjag *lograr* hé hẽ,” he mũ. ⁶ “*Cristo* vỹ tỹ ãnh nĩ,” he jé ag tóg ke mũ, ijiji tó kỹ. Û tỹ hẽn ri ke ag tóg tag tónh mũ, kỹ ù tỹ hẽn ri ke ag tóg ag vỹ kri nĩm ke mũ. ⁷ “Vẽnh génh kãme mẽgmẽ jé ãjag tóg ke mũ, tag ki vẽnh génh ke to, kuvar há tá vẽnh génh to ke gé. To jũrũn ke tũg nĩ hã ra. Vẽnh génh enh ke vẽ. Hã ra kurã tỹ ãgno to hã ke vẽ ver,” he tóg. ⁸ “*Nação* ag tỹ jagnẽ kato tẽgtẽnh ke vẽ. Pã'i krẽm ke ag tỹ pã'i ù krẽm ke ag to jũnh ke vẽ gé. Kỹ ga tỹ ragrag ke tỹ hẽn ri ke han ke vẽ gé, ãmã tỹ hẽn ri ke ki. Vẽnh tỹ tũ' henh ke vẽ gé. ãjag jagtar ke vẽnh ven vén vẽ ha,” he tóg.

9 “Rēngag nĩ. Ājag jyvēn tar han jé ag tóg ke mũ. Vēnh kanhrān jafā krēm ag tóg ājag mrānmrān ke mũ, isūgrīn. Ājag jé ag tóg prēr ke mũ gé, pā'i mág tỹ ājag ve jé, pā'i mág kar ti, ājag tỹ ag mỹ inh vĩ tugtó jé. ¹⁰ Kỹ inh kātīg ke to hã *povo* kar vỹ inh vĩ sér mēnh ke mũ,” he tóg. ¹¹ “Ag tỹ vāhā sir ājag sigse kỹ, ājag tỹ nēn tónh ke mũ to jykrén tũg nĩ! Jatu nýtīm nĩ! Ag tỹ ājag ki jēmēn kỹ Topē kuprīg tóg ājag mỹ tónh ke mũ. Ti vĩ hã tó jé ājag tóg ke mũ. Ājag tỹ tó tũ vē sir, ti tỹ tó vē sir,” he tóg. ¹² “Ū vỹ tóg ti régre senh ke mũ, ti ter jé, ēn kã. Kỹ ū panh tóg ti kósin senh ke mũ gé. Kỹ ū krē tóg ti han mũ fag sigsenh ke mũ gé, fag kãgtén jé. ¹³ Vēnh kar vỹ tóg ājag to vĩ kónān ke mũ gé, ijiji tigrīn. Hã ra ū tỹ isovānh tũ pē ēn kren ke vē,” he tóg.

Vēsyrénh mág ke
(Mt 24.15-28; Lc 21.20-24)

¹⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “kejēn ājag tóg vāhā ājag tỹ nēn kamēg tĩ ēn venh ke mũ, ēg kavēnh mũ ēn ti,” he mũ. “Topē vĩ tó tĩ tỹ *Daniel* vỹ ti tó ja nĩgtĩ. Ti jēnh ke tũ tá tóg jēnh mũ. Ū tỹ to ke mũ ēn jé ki kanhró nĩ. Kỹ *Judéia* ki ke kar ag jé vēnh pigjunh mũjēg, pānónh ra, fag mré hã. ¹⁵ Ū tỹ re tá nĩ ēn jé ti ĩn kã ra rã tũg, ti tũ mǎn jé. ¹⁶ Kỹ ū tỹ ti japỹ tá jē ēn jé vỹn ke tũg gé, ti kur mǎn jé. ¹⁷ Ūn kufy fag tỹ vēsyrénh ke vē, kurā ēn kã, ū tỹ gĩr pygfām mũ fag ke gé. ¹⁸ Topē mré vĩm nĩ, ti tỹ kusa kã vēnh ven tũ nĩ jé! ¹⁹ Vēsyrénh tỹ ge ve ja tũ ēg nýtĩ, Topē tỹ ga han jān ki. Kỹ ēg ge venh ke tũ nĩ gé, kar kỹ. ²⁰ Ēg tỹ kurā ki vēsyrénh ke mũ vỹ e nýtĩ vē, hã ra tóg térem kỹ nýtĩ nĩ, Topē tỹ ūn kuprēg ja ēn ag tigrīn. Ti tỹ

térem tũ nĩ ra ã vỹ kren ke tũ nĩ vễ, ag vễsỹrénh ẽn to,” he tóg.

²¹ “Kỹ ù tỹ ãjag mỹ: ha vé, *Cristo* vỹ tag kã jẽ nĩ, tãtã ti jẽ nĩ, he mũ ra kri nĩm tũg nĩ. ²² Ón kỹ *Cristo* vỹ vễnh venven ke mũ, ón kỹ Topẽ vĩ tó tĩ ag ke gé. Kỹ ag tóg ón kỹ *milagre* tỹ hẽn ri ke hynhan ke mũ. Ag tỹ vễnh kar krĩn kónãn sór vễ, Topẽ tỹ ùn kuprẽg ja ẽn ag mré hã, hẽn ri ke mũn. ²³ Ha vé, sỹ ãjag mỹ tó kãn vễ, ti kutẽn ke to hã,” he tóg, *Jesus* ti.

Topẽ kósin kãtĩg mãn ke

(Mt 24.29-31; Lc 21.25-28)

²⁴ “Hã ra kurã ẽn kã, vễsỹrénh ẽn kar kỹ rã vỹ nhyr ke mũ, kỹ kysã vỹ jẽngrẽg mãn ke tũ nĩ gé. ²⁵ Kỹ krĩg vỹ vár ke mũ gé, kanhkã krêm. Ẽg tỹ kanhkã tá nẽn vég tũ kar ẽn vỹ ragrag ke kãn mũ gé. ²⁶ Kỹ vãhã vễnh kar vỹ ẽprã ke fi kósin kãtẻre venh ke mũ sir, kanhkã góg kãmĩ, inh jykre tar pẽ nĩn kỹ. Inh ve vỹ kókov pẽ nĩnh mũ gé. ²⁷ Kỹ sóg isỹ jẻgnẻ jafã ag mỹ: ha mũjẻg, henh ke mũ, ag tỹ isỹ ùn kuprẽg ja ag vễnhmãn jẻ, ga kar tá, kanhkã fyr mĩ hã,” he tóg.

Ka tỹ figueira kãme

(Mt 24.32-35; Lc 21.29-33)

²⁸ “Ka tỹ *figueira* to ki kanhrãn nĩ. Ti pẻ tánh kỹ, ti fẻj tãg han kỹ tóg kakó tĩ sir, ẻkrẻ tygtánh ke kurã ti. ²⁹ Ri ke ti nĩ, ãjag tỹ inh kãtĩg mãn ke kurã ki kanhró nỹtĩ ti. ãjag tỹ sỹ ãjag mỹ nẽn tó mũ tag ve kỹ tóg kakó tãvĩ tĩ ha, inh kãtĩg mãn ke ti. ³⁰ Sỹ ke há vễ, ha mẽ. Ẽri ùn rĩnrĩr mũ ag tỹ nẽn kar ẽn venh ke vễ, ag kãgter ke to hã. ³¹ Kanhkã vỹ tũ' henh ke mũ, ga ti ke gé. Jãvo inh vĩ vỹ tũ' henh ke tũ nĩ,” he tóg.

*Jesus kâtīg mǎn ke kurã
(Mt 24.36-44)*

³² “Hã ra ù pijé isỹ kurã kã kâtīg mǎn ke mũ ki kanhró nĩ, óra ki ke gé'. Topẽ tỹ jěgně jafã ag pijé ki kanhró nỹtĩ'. Inh pijé ki kanhró nĩ gé', isỹ tỹ Topẽ kósin ra. Ēg jóg mág hã vỹ ti pin kỹ ki kanhró nĩ, kurã kã nén kutěnh ke mũ ěn ki. ³³ Ājag kaně nĩm nĩ, rinfig nỹtĩm nĩ. Topẽ mré vĩ, ājag tỹ ti kurã ki kagtīg nỹtĩn kỹ. ³⁴ Ũ pasan h tīg ri ke vễ. Ti tỹ ti ĩn ki kutě kỹ tóg ti mỹ rãnrãj tĩ ag mỹ: “ijo ki rĩr,” he mũ, Kỹ tóg ũ tỹ jãnkã ki rĩr tĩ ěn mỹ: “ã kaně nĩm nĩ,” he mũ gé. ³⁵ Hã kỹ sóg ājag mỹ: “ājag kaně nĩm nĩ,” he mũ gé. Ājag pijé ti jun ke ki kanhró nỹtĩ', Hěn ri ke mũn tóg kutyg ke ra jun mũ, hěn ri ke mũn tóg kuty kaju ki jun mũ, hěn ri ke mũn tóg *galo* kyr mũ ra jun mũ, hěn ri ke mũn tóg kusãg ki jun mũ. ³⁶ “Věnh ki ěmẽm nĩ, nũr tũg nĩ. Ājag tỹ ijãvãnh tũ ra sóg jun mũ. ³⁷ Věnh kar mỹ sóg tó mũ, sỹ ājag mỹ tó mũ tag, hã vỹ: vễnh ki ěmẽm nĩ, he mũ,” he tóg, *Jesus* ti.

14

*Ag tỹ Jesus tén sór
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jo 11.45-53)*

¹ Hã ra fénhta tỹ *Páscoa* kã tákurã tãgtũ vễ sir, ěmĩ jãgia tũ konh ke kã tá. Kỹ Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg, *Jesus* vatánh tá ti se sór mũ, ti tén jé. ² Hã ra ag tóg: “fénhta tag to ěg tóg mễnh ke mũ ver,” he mũ. “Ēg tỹ fénhta kã ti se kỹ vễnh génh mág hỹn kutěnh mũ, ha vem nĩ,” he ag tóg.

Maria fi tỹ Jesus gãnh tãg
(Mt 26.6-13; Jo 12.1-8)

³ Ën kã tóg kejën ãmã tỹ *Betânia* tá nĩ nĩ, *Simão* ãn krẽm, vẽn kaga tỹ *lepra* han ja ãn ãn krẽm. Ti jẽg nĩ ra ù fi tóg tá jun mũ, *garrafa* vyn kỹ. Pó tỹ *alabastro* tỹ tóg há jẽ, *garrafa* ti. Ti ki jẽ vỹ tỹ nén ger há nĩ, há vỹ: *nardo*, he mũ. Ûn kaja e pẽ vẽ. *Garrafa* ãn nunh mranh kỹ fi tóg ti ki jẽ ãn tỹ *Jesus* gãnh tãg mũ sir.

⁴ Hã ra ù tỹ tá nỹtĩ ag kã ù ag tóg jagnẽ mỹ: “fi tỹ ne jé nén kaja e tag kókén nẽ? ⁵ Ëg tỹ nén ger há tag fón ke vẽ vẽ, kaja mág to. Ëg tỹ ùn jagtar ag mỹ vin ke vẽ vẽ,” he mũ. Kỹ ag tóg fi mỹ vĩ tar han mũ.

⁶ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “fi mỹ vĩ tũg! ãjag tỹ ne jé fi fe kaj han nẽ? Nén ù há han fi tóg,” he mũ. ⁷ “ãjag mré sóg nĩg sĩ han mũ, jãvo ùn jagtar ag vỹ ãjag mré nỹtĩg mág han mũ. Isĩg kar kỹ ag mỹ nĩm nĩ, ãjag tỹ ag mỹ nén nĩm ke mũ ti,” he tóg. ⁸ “Fĩ tỹ nén han sór mũ han fi tóg huri. ãnh kãn fi tóg huri, vẽn kej tá ãnh fón ke to. ⁹ Ag tỹ vẽn vĩ sér tugtó kỹ ag tóg fi tỹ nén han mũ tag tónh ke mũ gé, kỹ vẽn kar vỹ fi tỹ nén han mũ tag mẽgmẽn mũ sir, ha vem nĩ. Ki há sóg tó mũ,” he tóg.

Ag tỹ Jesus vatánh tá ti kãgmĩnh ke to jykrén
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Kar kỹ *Judas Iscariotes* tóg tĩ mũ, Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag mré *Jesus* to jykrén jé, ù tỹ 12 (ke) ag kã ù vẽ, ¹¹ Ag tỹ ti vĩ mẽ kỹ tóg ag mỹ sér tĩ sir. “ã mỹ ãg tóg jãnkamy vin mũ,” he ag tóg ti mỹ. Kỹ tóg to jykrén kỹ: “ãnh hỹn hẽ ri kenh mũ, ag tỹ ti kãgmĩ jé?” he mũ.

Ag tÿ Páscoa ko mũ

(Mt 26.17-25; Lc 22.7-14, 21-23; Jo 13.21-30)

¹² Ëmĩ jãgja tũ konh ke kurã ve vễ sir, mé sĩ tãnh ke kurã vễ sir, Páscoa kã. Kÿ ti mré mũ tĩ ag tóg *Jesus* mÿ: “Ëg hÿn hễ tá ã mÿ *carneiro* sĩ tãnh mũ, Ëg tÿ kon jé?” he mũ. ¹³ Kÿ tóg ùn régre ag mÿ: “ha ãmã mág ra mũjêg. Tá ãjag tóg ù tÿ goj vyn kÿ tĩ venh ke mũ. Ën nón mũm nĩ,” he mũ. ¹⁴ “Ti tÿ ãn kã ra rã kÿ ãn tãn ãn mÿ: Ëg *Senhor* vÿ ã mÿ vễnh vĩ jênêg mũ. Ti tÿ ã ãn krêm Páscoa konh há tóg tĩ, ti mré mũ tĩ ag mré, hem nĩ ti mÿ,” he tóg. ¹⁵ “Kÿ tóg ãjag mÿ, krogrog tÿ kynhmÿ nÿ ven ke mũ. Éhé ti nĩ. Tá nén kar vÿ kynkar kÿ nÿtĩ. Nĩgja vÿ tá nÿtĩ gé. Tá Ëg jo han nĩ,” he tóg.

¹⁶ Kÿ ag tóg mũ mũ sir, ãmã mág ra, kÿ ag tóg sir vég mũ,. Kÿ ag tóg vễjên kãn mũ sir.

¹⁷ Rã pur ja ra *Jesus* tóg ù tÿ 12 (ke) ag mré tá jun mũ sir. ¹⁸ Ag jên kÿ tóg ag mÿ: “ãjag kã ù tóg ãnh vatánh tá ãnh kato vãsãnsãn mũ ag mÿ ãnh ven ke mũ,” he mũ. “ãnh mré jêg mũ ù vễ, ki hã sóg tó mũ,” he tóg. ¹⁹ Kÿ tóg ag fe kaj tĩ sir. Ti mÿ ag tóg: “ãnh mÿ vó’? ãnh mÿ vó’?” he kãn mũ. ²⁰ Hã ra tóg ag mÿ: “ãjag kã ù vễ. ãnh mré ãmĩ tÿ pênky kã ki kã punpun mũ ãn vễ mÿr. ²¹ Ter jé sóg ke mũ, isÿ tÿ ãprã ke fi kósìn nĩn kÿ. Hã kÿ iser ke vÿ rán kÿ nĩ, vãsÿ. Hã ra tóg ù tÿ pã’i ag mÿ ãnh ven ke mũ ãn mÿ vĩ kónãn tãvĩ han ke mũ. Ti mur tũ nĩ ran há tĩ vễ,” he tóg.

Santa Ceia

(Mt 26.26-30; Lc 22.15-20; 1 Co 11.23-25)

²² Ag tÿ ver jêg nÿtĩ ra *Jesus* tóg ãmĩ mãg mũ. To tóg Topê mré vĩ mũ sir. Kÿ tóg vễnh kã kupãn kÿ ti

mré mũ ti ag mỹ: “té, ha kó,” he mũ. “Inh hã vễ,” he tóg, ẽmĩ to.

²³ Kar kỹ tóg kópa vãng mũ gé sir. Uva mé tỹ ki jẽ ẽn to tóg Topẽ mré vĩ mũ gé sir. Kỹ ùn pir tóg kã kron' kron' he kãn mũ sir. ²⁴ Kỹ tóg ag mỹ: “inh kyvénh hã vễ. Vẽnh kar jagfy tóg inh ki kã kutẽnh ke mũ. Topẽ vỹ vễnh kar to há nĩ sór mũ, inh kyvénh tugrĩn,” he mũ. ²⁵ “Ha mẽ, inh pijé *vinho* kron mãn mũ ha'. Topẽ tỹ tỹ ẽg pã'i nĩ ẽn kã sóg kejẽn kron mãn mũ,” he tóg.

²⁶ Ag jẽn kar kỹ ag tóg Topẽ mỹ jãn mũ sir. Jãn kar kỹ ag tóg sir krĩ tỹ *Oliveiras* ra mũ mũ.

Jesus tỹ Pedro mỹ tó

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jo 13.36-38)

²⁷ Kỹ tóg ag mỹ: “ãjag kar vỹ inh ré kỹ mũ kãn ke mũ,” he mũ. “Hã kỹ tóg rán kỹ nĩ, hã mẽ. “Û tỹ *carneiro* ki rĩr tĩ ẽn tãnh jé sóg ke mũ, kỹ ti mễg vỹ krig ke kãn ke mũ,” he tóg, iso, Topẽ ti, ti vĩ rá ki. Hã ve jé ãjag tóg ke mũ. ²⁸ Hã ra sóg iser kar kỹ rĩr mãn ke mũ. Ẽn kã sóg ãjag jo tĩg ke mũ, ga tỹ *Galiléia* ra,” he tóg.

²⁹ Kỹ *Pedro* tóg ti mỹ: “ag kar tỹ ã ré kỹ mũ mũ ra isóg ã ré kỹ tĩg ke tũ nĩ,” he mũ. ³⁰ Hã ra *Jesus* tóg ti mỹ: “ha vé, ùri, kuty tag kã ã tóg iso: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, *galo* kyr régre han ke to hã. Ki hã sóg tó mũ,” he mũ.

³¹ Hã ra *Pedro* tóg vĩ tar han mũ. “Sỹ ã mré ter sór kỹ sóg ã to: ti ki kagtĩg sóg nĩ, henh ke tũ pẽ nĩ,” he tóg. Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg hã tó kãn mũ gé sir.

Getsêmani tá

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

³² Kĩ ag tóg ka kré ra mũ mũ sir. Ka kré ãn jijin hã vỹ: *Getsêmani*, he mũ. Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag mỹ: “nĩgnĩ ra ver, tag ki. Sỹ ver Topê mré vēmén ke vê,” he mũ. ³³ Kĩ tóg *Pedro, Tiago, João* ag mỹ: “inh mré kãmũ jêg,” he mũ. Vãhã tóg ti mỹ e tĩ, fe kaj han tóg mũ sir. ³⁴ Kĩ tóg ag mỹ: “inh fe kaj mág tóg tĩ, kũ tóg inh mỹ tỹ iser ri ke nĩ. Tag ki nỹtĩm nĩ, nũgnũr tũg nĩ,” he mũ. ³⁵ Kĩ tóg tũg sĩ han mãn kũ mũg ke mũ. Ga kri tóg nỹ mũ sir. Ti jóg mré tóg vĩ mũ sir, “isỹ hẽn ri ke mũn nén venh ke mũ ãn vэг tũ nĩ jé, óra ãn ki,” he tóg. ³⁶ Kĩ tóg: “*Aba'*, panh', nén kar han ki kanhró ã tóg nĩ. Kĩ tóg inh mỹ ã tỹ inh jagtar ke tag tỹ tũ' henh há tóg tĩ vê. Hã ra isỹ ã mỹ nén to vĩ mũ tag han tũg nĩ, ã tỹ nén han ke mũ ãn hã han nĩ,” he mũ. ³⁷ Kĩ tóg ti mré mũ tĩ ag venh tĩ mũ, hã ra ag tóg nũgnũr ja nĩ, kũ tóg *Pedro* mỹ: “*Simão*, ã mỹ nũr'”? Mỹ ã tỹ óra pir ki nũr tũg jé hẽ ri ke?” he mũ. ³⁸ “Nũr tũg nĩ! Topê mré vĩm nĩ, ãjag tỹ ti vĩ mranh tũ nĩ jé, ù tỹ ãjag kutãn mũ ra. ãjag tỹ mranh sór tũ vê vê, hã ra ãjag tóg krój nỹtĩ,” he tóg.

³⁹ Kĩ tóg tũg mãn mũ sir, Topê mré vĩ mãn jé. Ti vĩ ãn hã tó mãn tóg mũ. Kar tóg vỹn ke mũ. ⁴⁰ Kĩ tóg ag tá jun mãn mũ gé sir. Hã ra ag tóg nũgnũr mãn nỹtĩnĩ, ag kanẽ krój nỹtĩn kũ. Hã kũ ag tỹ ti mỹ ne tónh ke tóg tũ tĩ. ⁴¹ Kĩ tóg tá jun tãgtũ han mãn mũ. Kĩ tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg nũgnũr ja nĩ'. Vẽnhkán ja ãjag tóg nĩ,” he mũ. “Pétẽm ti huri, óra ti. Û tỹ Topê vĩ mranh tĩ ag tỹ isenh ke nẽ ha. Tỹ sóg êprã ke fi kósin nĩ mỹr. ⁴² Nĩgnĩ ra, ag kato mũ jé ha. Û tỹ ag mỹ inh ven mũ tóg kãtĩ ha,” he tóg.

Ag tỹ Jesus se

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jo 18.3-12)

⁴³ Jesus tỹ ver vēmén jē ra *Judas Iscariotes* tóg jun mũ sir. Û tỹ 12 (ke) ag kã ù vễ, Ti mré porisa ag tóg kãmũ mũ gé, rógro génh kỹ, ka kykyv génh kỹ ke gé. Topẽ tũ to pã'i ag vỹ ag jěgně, Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag ke gé, kófa ag ke gé. ⁴⁴ Û tỹ ag mỹ *Jesus* ven mũ ẽn vỹ ag mỹ vễjykre nĩm ja nĩ. “Sỹ ùn ki nhun ke mũ ẽn hã sem nĩ. Ẽn hã pére mũm nĩ,” he ja tóg nĩ. ⁴⁵ Ti tỹ tá jun kỹ tóg vėsýmér *Jesus* to grẽn ke kỹ ti mỹ: “*Senhor,*” he mũ. Kỹ tóg ti ki nhun ke mũ sir, ón kỹ.

⁴⁶ Kỹ ag tóg ti kãgmĩ kỹ ti ség mũ sir. ⁴⁷ Ti mré tĩ tĩ ù tóg rógro kunũnh kỹ porisa ù nĩgrěg kym mũ sir. Topẽ tũ to pã'i mág mỹ rãnhrāj tĩ vễ, ti tỹ ùn nĩgrěg kym mũ ẽn ti.

⁴⁸ Hã ra *Jesus* tóg ag mỹ: “ãjag ne tóg rógro génh kỹ kãmũ mũ', ka kykyv génh kỹ ke gé'. Inh pijé tỹ *bandido* nĩ'. ⁴⁹ Kurã kar ki sóg ãjag mré jē ja nĩgtĩ, mỹr, Topẽ ãn krēm, vễnh kar kanhrãn kỹ. Hã ra ãjag tóg tá iség tũ nĩ vễ mỹr. Hã ra vãsỹ iso nén rán kỹ nĩ ẽn hỹn,” he tóg.

⁵⁰ Kỹ ti mré mũ tĩ ag tóg ti ré kỹ pětẽ kãn mũ, vễnh pigju jé, mỹr, ha mẽ.

⁵¹ Hã ra kyrũ ù tóg ti nón tĩ mũ. Vễnh kãtor tãvĩ ti nĩ. Ti kãgmĩg ag tóg mũ gé. ⁵² Kỹ tóg ti mũměg kỹ ti kur ré kỹ vễnhvãg mũ, ti kator ra.

Pã'i tỹ Jesus mré vĩ

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jo 18.13-14, 19-24)

⁵³ Kỹ ag tóg *Jesus* pére mũ mũ, Topẽ tũ to pã'i ãn ra. Tá Topẽ tũ ki rĩr tĩ ag tóg kófa ag mré vễnhmãn kỹ nỹtĩ, Topẽ vĩ to ẽg kanhrãn tĩ ag ke gé.

⁵⁴ Hã ra *Pedro* tóg *Jesus* nón kãtĩ mũ, kuvar há tá. Kĩ tóg Topẽ tũ to pã'i ãn vãso ra rã mũ. Kĩ tóg tá porisa ag mré pĩ to tón nĩ nĩ.

⁵⁵ Kĩ Topẽ tũ to pã'i ag tóg, vënh jyvën tĩ kar ag mré, ã tỹ ón kũ *Jesus* jykre kórég tónh ke mũ jãvãnhvãnh mũ. Ag vĩ tugrĩn ag tóg *Jesus* tén sór mũ. Hã ra tóg ag mũ ki krov tũ nĩ. ⁵⁶ ã tỹ hën ri ke ag tóg ón kũ *Jesus* jykre kórég tó mũ, hã ra tóg ag mũ ki krov tũ pë nĩ sir, ag tỹ vëjykre ù tó', vëjykre ù tó' he mũ ra.

⁵⁷ Kĩ ù ag tóg vãhã ón kũ ti jykre kórég ù kãmén mũ sir. ⁵⁸ “Ti tỹ tó mẽ ěg,” he ag tóg. “Topẽ ãn tag kókén jé sóg ke mũ, vënh nĩgé tỹ há tag ti, he ja tóg nĩ, hã ra sóg kurã tãgtũ ki ù han mãn ke mũ. ěg tỹ ěg nĩgé tỹ han vãnh ěn han jé sóg ke mũ, he ja tóg nĩ,” he ag tóg. ⁵⁹ Ge ra tóg ag mũ ki krov tũ nĩ. Ti jykre kórég ěn vëg tũ ag tóg nĩ.

⁶⁰ Kĩ Topẽ tũ to pã'i mág tóg jëgnë kũ ag kuju kã jë kũ *Jesus* mũ: “ã tỹ ne tónh ke mũ tũ? Ag hã ne tóg ã vĩ kónãn tag tó mũ’,” he mũ. ⁶¹ Hã ra tóg hun ke kũ jë nĩ, nén ù tó mẽ kã. Kĩ pã'i mág ěn tóg ti mũ: “ã mũ tỹ *Cristo* nĩ? ã mũ tỹ Topẽ kósín nĩ?” he mãn mũ.

⁶² Kĩ *Jesus* tóg ti mũ: “hỹ, inh hã vë,” he mũ. “Ěprã ke fi kósín ěn vỹ tỹ inh nĩ. Inh ve jé ãjag tóg ke mũ ha. ã tỹ nén kar han mũ ěn pëgja tá sóg nĩnh ke mũ. Kanhkã góg kã mũ sóg kãtërenh ke mũ gé,” he tóg.

⁶³ Kĩ pã'i mág ěn tóg ti kur tỹ jaran' ke mũ sir, jũ kũ. Kĩ tóg: “ũ tỹ ti jykre kórég tónh ke ù jãvãnh mãn ke tũ ěg nĩ ha,” he mũ. ⁶⁴ “Ti tỹ Topẽ kato vĩ kónãn

tag mẽ ãg huri. ãg hñn ti tỹ hẽ ri kenh mũ ha?“ he tóg.

Kỹ ag kar ãn tóg: “ter jé tóg ke mũ, ti vĩ tag tugrĩn,” he mũ.

⁶⁵ Kỹ ã ag tóg ti to sugrug mũ sir. Ti kanẽ pãg ag tóg mũ gé sir, kỹ ag tóg ti tân kỹ ti mỹ: “ũ nỹ ã tân?“ he mũ. Kar kỹ porisa ag tóg ti kakã ki tân mũ gé sir.

Pedro tỹ Jesus to ón

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jo 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Hã ra *Pedro* tóg ver ãn vãso kã nĩ nĩ, kỹ Topẽ tũ to pã'i mág mỹ rãnrãj tĩ fag kã ãn pir fi tóg ti to kãtĩ mũ. ⁶⁷ Kỹ fi tóg ti tỹ pĩ to tón nĩ ra ti vég mũ sir. Kỹ fi tóg ti mỹ: “*Jesus* mré tĩ tĩ ã vỹ tỹ ã nĩ, *Nazaré* tá ke ãn mré,” he mũ.

⁶⁸ Hã ra *Pedro* tóg: “vó, inh pijé ti ki kanhró nĩ'. ã tỹ ne tó nẽ!“ he mũ. Kỹ tóg ãn jãnkã ra tĩg kỹ ra rã sór mũ sir. Hã ra *galo* tóg kyr mũ.

⁶⁹ Hã ra fi tóg tá ti ve mãn mũ gé. Kỹ fi tóg tá nỹtĩ ag mỹ: “jẽ ãn tóg tỹ ag kã ã jẽ gé,” he mãn mũ.

⁷⁰ Hã ra tóg: “vó!,” he mãn mũ. Kar kỹ tá nỹtĩ ag tóg *Pedro* mỹ: “ã hñn tỹ ag kã ã nĩ. ã vĩ vỹ *Galiléia* tá ke ag vĩ ri ke nĩ,” he mũ gé.

⁷¹ Hã ra *Pedro* tóg ag mỹ: “ãjag tỹ nén tó mũ ãn ki sóg kagtĩg nĩ mỹr. Inh ón kỹ Topẽ tóg inh vóg kónãn ke mũ, hã kỹ sóg ón ke tũ pẽ nĩ,” he mũ.

⁷² Hã ra vësýmér *galo* tóg kyr mãn mũ. Kỹ *Pedro* tóg *Jesus* vĩ ja to jykrén mũ sir, ti tỹ ti mỹ: “iso ã tóg: ti ki kagtĩg sóg nĩ, he tãgtũ han ke mũ, *galo* kyr régre han ke to hã,” he ja ãn mũ. Vãhã tóg ti mỹ e tĩ. Kỹ tóg vãnh péju kỹ nĩ kỹ fỹ jagy han mũ sir.

15

Pilatós tỹ Jesus mré vỹ

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jo 18.28-38)

¹ Tỹ vaj kỹ vãnh jyvẽn tĩ kar ẽn ag tóg kusãg ki *Jesus* to jykrén mũ jagnẽ mré, Topẽ tũ to pã'i ag, kófa ag mré hã, Topẽ vỹ to ẽg kanhrãn tĩ ag mré hã ke gé. Kỹ ag tóg ti mrĩnh kỹ ti pére mũ mũ, *Pilatós* mỹ ti fẽg jé. ² Kỹ tóg ti mỹ: “ã mỹ tỹ *Judeu* ag pã'i nĩ?” he mũ. Kỹ tóg: “ki hã ã tóg tó mũ,” he mũ.

³ Hã ra Topẽ tũ to pã'i ag tóg ti kato vỹ tỹ hẽn ri ke han mũ sir. ⁴ Kỹ tóg ti mỹ ke mãn mũ. “Mỹ ã tỹ ag mỹ nén ù tó jãvãnh? Ha mẽ, ã to ag tóg vỹ kónãn mũ,” he tóg. ⁵ Hã ra tóg vỹ mãn tũ nĩ, kỹ tóg *Pilatós* mỹ e tĩ sir.

Ag tỹ Jesus to: “ter jé tóg ke mũ,” he

(Mt 27.15-26; Lc 23.13-25; Jo 18.39–19.16)

⁶ Hã ra *Pilatós* tóg ag mỹ vễse ag kã ùn pir kavãg tĩ, fénhta tỹ *Páscoa* kar ki. Ag tỹ ù to vỹ mũ ẽn kavãg tóg tĩ. Ti jykre vễ. ⁷ Hã ra ù tóg se kỹ nĩ, ti jijin hã vỹ: *Barrabás*, he mũ. Vãnh génh kutêm tĩ ag mré tóg se kỹ jẽ nĩ. Vãnh génh kỹ ag tóg ù kãgtén ja nĩgtĩ, hã kỹ ag tóg sigse kỹ nỹtĩ. ⁸ Kỹ vãnh e ẽn ag tóg *Pilatós* to mũ mũ sir, ti mỹ: “ẽg mỹ ã tỹ nén han tĩ ẽn han nĩ,” he jé.

⁹ Kỹ tóg ag mỹ: “mỹ sỹ *Judeu* ag pã'i kavãn há?” he mũ. ¹⁰ Pã'i ag tóg *Jesus* to jũ nỹtĩ, hã kỹ ag tóg nén ù tũ to ti se ja nĩ. Hã ra *Pilatós* tóg ki kanhró nĩ, hã kỹ tóg ti kavãn sór mũ. ¹¹ Hã ra pã'i ag tóg vãnh kar krĩn ja nĩ, ag tỹ ti mỹ: “*Barrabás* hã kava ra,” he jé.

12 Kĩ *Pilatós* tóg ag mĩ: “kĩ inh ãjag tỹ ù to: *Judeu* ag pã'i, he mũ ãn tỹ hẽ ri kenh mũ?” he mũ. 13 Kĩ ag tóg prẽnrẽr mũ sir. “!..Krunh to ti sã..!” he ag tóg mũ sir, prẽnrẽr kỹ.

14 Kĩ tóg ag mĩ: “hẽ ri ken kỹ? Ti kórég tỹ ne han ti?” he mũ. Hã ra ag tóg prẽr mãn', prẽr mãn' he mũ sir. “!..Krunh to ti sã..!” he ag tóg, prẽnrẽr kỹ.

15 Kĩ tóg ag mĩ *Barrabás* kavãg mũ sir. *Jesus* mrãnmrãn tóg mũ sir, mrãn ke jafã tỹ, kỹ tóg ag mĩ ti fẽg mũ sir, ag tỹ ka to ti sa jé.

Soldado ag tỹ Jesus vóg kónãn
(Mt 27.27-31; Jo 19.2-3)

16 Kĩ *soldado* ag tóg pã'i mág ãn kã ra ti pére ge mũ sir, ag vãnh jyvẽn jafã ãn kã ra. Kỹ ag tóg *soldado* kar ag jé prẽr mũ sir. 17 Ti kri ag tóg kur kusũg fón mũ. Kỹ ag tóg sónh pirĩn kỹ tỹ ti krĩ tógfĩg mũ sir. 18 Kĩ ag tóg ti nyg kỹ ti mỹ: “viva, *Judeu* ag pã'i,” he mũ sir. 19 Kĩ ag tóg vãn tỹ ti krĩ mĩ mrãnmrãn mũ sir. Ti to ag tóg sugsgũg mũ sir. Kỹ ag tóg ti jo grĩnhgrĩnh ke mũ sir, ag tỹ ón kỹ ti to: “ẽg *Senhor*,” hen kỹ. 20 Ag tỹ ti nyg kar ag tóg ti ki kur kusũg ãn kunũnh kỹ ti kur pẽ tỹ ti kã ra rãg kỹ ti pére mũ mũ, ag tỹ krunh to ti sa jé.

Jesus tỹ krunh to sa
(Mt 27.32-34; Lc 23.26-43; Jo 19.17-27)

21 Hã ra ù tóg vãnh kã tákãtĩ mũ, ti jiji hã vỹ: *Cirene* tá *Simão*, he mũ. Ti krẽ ag vỹ tỹ *Alexandre* mré *Rufo* nỹtĩ. ãn mỹ ag tóg vỹ tar han mũ, ti tỹ *Jesus* krunh vỹn jé.

22 Kĩ ag tóg ti mré *Gólgota* tá junjun mũ sir. *Gólgota* to ken hã vẽ, hã vỹ: vãnh krĩ kuka, he mũ. 23 Kỹ

ag tóg ti mÿ *vinho* ven mũ, ka tÿ *mirra* jënjo mré, hã ra tóg kron jãvãnh nĩ, vënh kagta ti. ²⁴ Kÿ ag tóg krunh to ti sãg mũ sir. Ti kur tÿ ag tóg jagnë mÿ vënh kãpãm mũ sir, to joga hen kÿ. ²⁵ Kusã ki 9 óra vë sir.

²⁶ Ag tÿ nén tÿ ti kato vĩ mũ vÿ ti kri rán kÿ sa, hã vÿ: “*Judeu* ag pã'i mág vë,” he mũ. Ti tÿ nêji vësÿ pã'i mág han mũ to ag tóg ti tén mũ. ²⁷ Ti kóm ag tóg krunh to *bandido* régre ag sãg mũ gé, Û vÿ ti pëgja tá sa, jó ù vÿ ti jakãnh tá sa. ²⁸ Hã kÿ *Jesus* tóg nén tÿ ti to rán kÿ nĩ ên vé, hã vÿ: “ag mÿ tóg tÿ ùn jykre pãno ag mré ke nĩ,” he mũ, Topë vĩ rán ki.

²⁹ Kÿ ù tÿ mĩ mũ mũ ag tóg ti nÿg' he mũ gé, vÿn vÿn he kÿ. “Ó', ã ne tóg: Topë ãn kókén jé sóg ke mũ, he gé',” he ag tóg. “Kurã tâgtũ ki sóg ù han mũ, he ã tóg mũ gé'. ³⁰ Vënh kren han ra kema'. Krunh to kãtére kema',” he ag tóg, ti to é he kÿ.

³¹ Kÿ Topë tũ to pã'i ag tóg ti nÿg mũ gé. Jagnë mÿ ag tóg: “ũ krenkren han tóg, hã ra tóg vënh hã kren han ki kagtĩg nĩ,” he mũ. ³² “*Cristo* jé krunh to kãtére kema', *Judeu* ag pã'i ti, êg tÿ ve jé, êg tÿ ti vĩ kri nĩm jé,” he ag tóg. Kÿ ti kóm krunh to nÿtĩ ên ag tóg, ti nÿg mũ gé.

Jesus ter

(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jo 19.28-30)

³³ Rã tÿ êg nĩno kã sa ra tóg kuty' he mũ sir, ga kar mĩ hã. Kÿ kuty ên tóg óra tâgtũ tũg mũ. ³⁴ 3 óra ki *Jesus* tóg prër mũ sir, jamã há ra, kÿ tóg: “*Eloí, Eloí, lemá sabactani?*” he mũ. Êg vĩ ki êg tóg tag to: “Topë, Topë, ã tÿ ne jé isovãnh nê?” he mũ.

³⁵ Kÿ tá nÿtĩ ù ag tóg ti vĩ tag mẽ kÿ jagnë mÿ: “ha vé, *Elias* jé tóg prër mũ,” he mũ. ³⁶ Kÿ ù tóg vënhvãg

tĩ mũ. Kĩ tóg ka jurÿn kÿ tÿ *esponja* kusón kÿ *vinho* kã ra rãg mũ sir. Kĩ tóg ti mÿ ven mũ sir, ti tÿ ki ùnh' ùnh' he jé. “Toreg’,” he tóg. “Hën ri ke mũn *Elias* kãtĩg mũ, ti kãtérem jé,” he tóg, ag mÿ.

³⁷ Hã ra *Jesus* tóg prër mág pẽ han kÿ hun ke mũ sir. ³⁸ Kĩ Topẽ ãn krẽm kur tÿ jãnkã nĩfe tóg jaran ke mũ. Hã tóg vënh kãkym ke kãn mũ sir.

³⁹ Hã ra *capitão* tóg ti vég jẽ nĩ. Ti prër mẽg tóg mũ. Ti tÿ hun ke ãn vég tóg mũ. Kĩ tóg: “vënh vĩ há ja vë,” he mũ. “Topẽ kósin ja vë” he tóg.

⁴⁰ Kĩ ùn tÿtã fag tóg tá nÿtĩ gé. Kuvar há tá nÿtĩ kÿ fag tóg ti vég nÿtĩ nĩ. Fag kã ù fi vÿ tÿ *Maria Madalena* fi nĩ, kÿ ù fi tóg tÿ *Salomé* fi nĩ gé, kÿ ù fi tóg tÿ *Maria* fi nĩ gé, *José* mré *Tiago* sã mÿnh tag fi.

⁴¹ Ùn tÿtã ãn fag tóg ti nón mũ ja nĩgtĩ, ti tÿ *Galiléia* tá tĩ mũn kã. Tá fag tóg ti ki rĩr ja nĩgtĩ gé. Kĩ ùn tÿtã tÿ hën ri ke fag tóg ti vég nÿtĩ gé, ti tÿ krunh to sa kÿ, ti mré *Jerusalém* ra mũ ja ãn fag.

Ag tÿ vënh kej tá ti fi

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jo 19.38-42)

⁴² Rãké tóg nÿ ha, vënh kãn ke kurã to hã. ⁴³ Hã kÿ *Arimatéia* tá *José* tóg *Pilatos* mÿ *Jesus* fãr to vĩ mũ. Tÿ tóg vënh jyvën tĩ ag kã ù nĩ. Jykre kuryj tóg nĩ. Topẽ tÿ tÿ ãg pã'i nĩ ve sór tóg tĩ gé. ãn hã vÿ mũmẽg vãnh nĩ kÿ ti fãr to vĩ mũ.

⁴⁴ Kĩ tóg: “kÿ ti mÿ ter huri?” he mũ. Kĩ tóg *capitão* jé prër kÿ ti ki jẽmẽg mũ. ⁴⁵ Kĩ tóg: “hÿ, ter ti huri,” he mũ. Kĩ tóg *José* mÿ ti fãr ti fig mũ sir.

⁴⁶ Kĩ tóg kur kupri kaja e kym mũ. Kĩ tóg ti kãtérem mũ. Kur ãn tÿ tóg ti pãg mũ. Kĩ tóg vënh kej kã táti finh tĩ mũ sir, ag tÿ pãró nor han ja kã kã. Kĩ tóg pó tÿ ti jy nĩféh mũ sir. ⁴⁷ Hã ra *Maria*

Madalena fi tóg vég mũ, *Maria* tỹ *José* mỹnh fi ke gé.

16

Jesus rĩr mẫ

(*Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jo 20.1-10*)

¹ Vẽnkhán ke kurā tũg kỹ, kuty ẽn kã fag tóg nén ger há mẫg mũ. *Maria Madalena* fi vễ, kar kỹ *Salomé* fi ke gé, kar kỹ *Maria* tỹ *Tiago* mỹnh fi ke gé. Fag tỹ ti fãr ger há han sór vễ. ² Tỹ vaj kỹ kusãg pẽ ki fag tóg ti kej ra mũ mũ. Fag mũ ki rã tóg jun ke kỹ sa nĩ. *Semana* kurã ve ki ke vễ. ³ Kỹ fag tóg jagnẽ mỹ: “ũ nỹ hỹn ẽg mỹ ti kej ti nón mũ', tá', pó tỹ nĩfe ẽn ti'?” he mũ. ⁴ Fag tỹ tá junjun mũ ra ti kej nĩfe tóg nor nĩ nĩ. Pó mág ẽn tóg tĩn kỹ nĩ nĩ.

⁵ Kỹ fag tóg ti kej kã ra ge mũ sir. Kã táfag tóg kyrũ vég mũ. Kur kupri tu kỹ tóg ẽg pẽgja tá nĩ nĩ. Kỹ fag tóg ti kamẽg mũ. ⁶ Kỹ kyrũ ẽn tóg fag mỹ: “vẽn mỹ' he tũg,” he mũ. “Ãjag hỹn *Jesus* jãvãnh mũ, *Nazaré* tá ke ti, ag tỹ krunh to ùn sãg mũ ẽn ti. Rĩr ti jẽ nĩ, tag ki ti tũ nĩ ha. Ag tỹ ti fi jan hã vễ ha,” he tóg. ⁷ “Kur *Pedro* ag mỹ tónh mũ jẽg, ti mré mũ tĩ kar ag mỹ ke gé. Ag mỹ: ãjag jãmĩ tóg tĩg mũ nẽji, *Galiléia* ra, hem nĩ. Tá ãjag ti venh mũ, hã kỹ tóg ãjag mỹ tó ja nĩ, hem nĩ,” he tóg.

⁸ Kỹ fag tóg ti kej tá fũrũrũn kãpa mũ. Pétẽ fag tóg mũ mũ sir, fag mỹ e tĩn kỹ, fag tỹ jũrũn ke kỹ. Fag pijé ù mỹ nén ù tó mũ mỹr', fag kanẽ jur kỹ.

Maria Madalena fi tỹ ti ve

(*Mt 28.9-10; Jo 20.11-18*)

⁹ *Semana* kurã ve ẽn ki *Jesus* tóg ti rĩr mẫ kỹ, kusãg ki *Maria Madalena* fi mỹ vẽn ven vén mũ, ti

tỹ ùn ki vėjagrẽ kórég tỹ 7 (ke) pan ja ên fi mỹ. ¹⁰ Kỹ fi tóg ti mré ke ag mỹ tónh tĩ mũ, ag fe kaj nỹtĩn kỹ, ag kygfỹ' hen kỹ. ¹¹ Hã ra ag tóg fi vĩ kri nĩm tũ nĩ.

*Ûn régre ag tỹ ti ve
(Lc 24.13-35)*

¹² Kar kỹ Jesus tóg ùn régre ag mỹ vãnh ven mũ gé sir. Ag mũ ra ag tóg ẽpry kri ti vэг mũ. Ag mỹ tóg vēsỹ ùn kỹ tĩ nĩ. ¹³ Kỹ ag tóg vỹnvỹn ke kỹ ti mré ke ag mỹ tó mũ gé sir. Hã ra ag tóg ag vĩ kri fig tũ nĩ gé.

*Jesus tỹ ti mré mũ tĩ ag mỹ vãnh ven
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jo 20.19-23; Hk 1.6-8)*

¹⁴ Vãhã tóg ù tỹ 11 (ke) ag mỹ vãnh ven mũ gé, ag pin kỹ, ag jêg nỹtĩ ra. Kỹ tóg ag mỹ vĩ tar han kỹ: “ãjag ne tóg ù tỹ inh rĩr mãn vэг mũ ên fag fi vĩ kri nĩm ja tũ nĩ'” he mũ.

¹⁵ Kỹ tóg ag mỹ: “ga kri mũ kỹ ẽmã kar mũ vãnh vĩ sér kãmén nĩ, Topẽ tỹ há kar ag mỹ,” he mũ. ¹⁶ “Û tỹ ãjag vĩ kri fig mũ ên ag vỹ krenkren ke mũ, fag ke gé, ù tỹ inh ki ge kỹ kygpe kỹ nỹtĩ ên ag,” he tóg. “Hã ra ù tỹ kri fig tũ ên vỹ kren ke tũ nĩ, ù tỹ inh ki rã tũ ên,” he tóg. ¹⁷ “Û tỹ inh ki ge mũ ên ag vỹ *milagre* venh ke mũ, fag ke gé,” he tóg. “Vėjagrẽ kórég pan jé ag tóg ke mũ, iyykre tỹ. Ûn vĩ ù ag vĩ tó jé ag tóg ke mũ,” he tóg. ¹⁸ “Ag tỹ kejẽn pỹn kãgmĩg mũ ra, *veneno* kron mũ ra tóg, ag tỹ hẽ ri kenh ke tũ nĩ,” he tóg. “Ûn kagyga ag mẽgmẽ jé ag tóg ke mũ gé, ag nĩgé tỹ, kỹ ag tóg sir krenkren ke mũ, fag ke gé” he tóg.

*Jesus tỹ ti jóg ra tĩg
(Lc 24.50-53; Hk 1.9-11)*

¹⁹ Kar kŷ *Jesus* tóg kanhkã ra tãpry mũ sir, kŷ tóg tá jun kŷ Topẽ pẽgja tá ã mũ. ²⁰ Kŷ ti mré mũ tĩ ag tóg ãmã kar mũ mũ sir. Vẽnh vĩ sér ãn tugtó ag tóg mũ sir. Kŷ ãg *Senhor* tóg ag tar han tĩ ã. Ag vĩ kóm tóg ãg tỹ nãn han vãn ãn hynhan mũ. Hã vẽ.

Topẽ vĩ rá
New Testament in Kaingang (BR:kgp:Kaingang)

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaingang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaingang

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 26 Mar 2022
16af52c8-0e45-5e91-b36c-cd314d36d7fc